

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS IR PSICHOLOGIJOS KATEDRA

Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programa

Miglė Steponavičiūtė

SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS NEAKIVAIZDINIŲ STUDIJŲ **PROGRAMOS**
ABSOLVENTŲ (2001 – 2005) STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMAS

Magistro darbas

Magistro darbo vadovė –
doc.dr. Gražina Morozova

2007

TURINYS

Magistro darbo santrauka.....	4
Įvadas	5
<i>1 skyrius. SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMAS</i>	8
1.1. Formalusis suaugusiųjų švietimas	10
1.1.1. Neakivaizdinių studijų forma.....	11
1.2. Socialinių pedagogų rengimas Lietuvoje	13
1.2.1. Socialinių pedagogų rengimo iš takos.....	13
1.2.2. Lietuvos aukštosios mokyklos, rengiančios socialinius pedagogus neakivaizdinių studijų forma.....	14
1.3. Studijų kokybė	16
<i>2 skyrius. SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS NEAKIVAIZDINIŲ STUDIJŲ PROGRAMOS ABSOLVENTŲ (2001 – 2005) STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMAS IR PROFESINĖ VEIKLA</i>	20
2.1. Tyrimo metodika.....	20
2.2. Tyrimo imtis.....	21
2.2.1. Lytis.....	22
2.2.2. Amžius.....	22
2.2.3. Šeiminė padėtis.....	23
2.2.4. Gyvenamoji vieta.....	24
2.3. Tyrimo duomenų analizė.....	24
2.3.1. Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų absolventų profesinė veikla	25
2.3.1.1. Veiklos sritys	25
2.3.1.2. Socialinis pedagogas	26
2.3.1.3. Respondentų pasiskirstymas pagal pareigybes.....	27
2.3.1.4. Darbo stažas.....	28
2.3.1.5. Socialinio pedagogo pareigybė neakivaizdinių studijų metu ir po jų.	28
2.3.1.6. Pasitenkinimas profesine veikla	29
2.3.1.7. Savirealizacijos ir atlygio santykis	30
2.3.1.8 Kvalifikacijos kėlimas.....	32
2.3.1.9. Ateities planai	34
2.4. Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos kokybės vertinimas.....	36

2.4.1	Diplomo įtaka karjerai	36
2.4.2.	Neakivaizdinių studijų diplomai	37
2.4.3.	Studijos- asmenybės tobulėjimas.....	38
2.4.3.1	Žinių panaudojimas nedirbant socialiniu pedagogu.....	38
2.4.3.2.	Žinių panaudojimas dirbant socialiniu pedagogu.....	39
2.4.4.	Studijos ir jų vertinimas	40
2.4.5.	Studijų kokybės vertinimas.....	41
2.4.5.1.	Dėstytojų darbo vertinimas.....	41
2.4.5.2.	Pasiūlymai dėstytojams.....	42
2.4.5.3.	Moduliai	44
2.4.6.	Praktika.....	45
2.4.6.1.	Vertingiausios ir įdomiausios praktikos.....	46
2.4.6.2.	Teorinės ir praktinės žinios.....	48
2.5.	Aukštosios mokyklos ir specialybės pasirinkimo klausimas	48
2.6.	Publikavimo klausimas.....	50
2.7.	Linkėjimai būsimiems studentams ir buvusiems dėstytojams	51
Iš vados.....		52
Naudota literatūra.....		54
Summary		58
<i>PRIEDAI</i>		59

Magistro darbo santrauka

Darbe atlikta mokslinės literatūros ir žiniasklaidos aktualijų teorinė analizė. Iškeltos dvi hipotezės: kad dauguma socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų absolventų pozityviai vertina socialinės pedagogikos studijų programos kokybę ir kad socialinės pedagogikos programos studijų kokybė įtakojo sėkmingą tolimesnę socialinių pedagogų profesinę veiklą.

Remiantis teorine medžiaga, anketinės apklausos metodu, atliktas kiekybinis tyrimas. Tyrimo tikslas - išsiaiškinti buvusių studentų (2001-2005) socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos kokybės vertinimo ypatumus, todėl tyrime dalyvavo būtent socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos absolventai.

Empirinėje dalyje didžiausias dėmesys skiriamas pasirinktos studijų programos kokybės vertinimui, paliečiamas ir profesinės veiklos klausimas, nes tai - vienas iš svarbiausių rodiklių, bylojančių apie studijų kokybę pasirinktoje programoje. Tyrimo rezultatai nepretenduoja į išsamų studijų programos kokybės būklės atskleidimą. Rezultatai ir išvados leido nustatyti probleminius studijų programos kokybės momentus, kurie reikalauja gilesnės analizės. Tai pagrindas tolimesniems tyrimams vykdyti.

Svarbiausios empirinio tyrimo išvados:

1. Didžiausia dalis socialinės pedagogikos absolventų dirba ne pagal pasirinktą specialybę arba dirba toje srityje, kurioje reikalingas aukštosios mokyklos diplomai.
2. Tiriamieji jaučia pasitenkinimą savo profesine veikla, savirealizacijos darbe procesą iškelia kaip prioritetą.
3. Socialinės pedagogikos diplomai vienaip ar kitaip turėjo įtakos absolventų karjerai - suteikė žinių arba įtakojo pozityvius asmenybės pokyčius, todėl absolventai pozityviai vertina studijas, o vertindami - akcentuoja dėstomų dalykų svarbą, praktikų naudą, dėstymo kokybę ir kitus aspektus.

Pagrindinės sąvokos: Suaugusiųjų švietimas, studijų kokybė, studijų kokybės vertinimas, karjera, savirealizacija.

Įvadas

Mokslinė problema ir tyrimo aktualumas

Lietuvos aukštosioms mokykloms siekiant integruotis į Europos švietimo erdvę, pati svarbiausia problema išlieka studijų kokybės užtikrinimas.

Studijų programų rengimo ir kokybės vertinimo problemos užsienyje gana seniai nagrinėjamos (Losak, John. Burns, Neil; Windle, Ochberg), tačiau Lietuvoje šie tyrimai mažiau išplėtoti. Iki šiol problema analizuota gana epizodiškai, atskirus kriterijus lyginant su universitetinėmis studijomis (E. Stumbrys, 2006). Studijų programų kokybės sampratos ir vertinimo problemas (universitetiniu lygmeniu) susijusias su studijų programų raida ir vystymusi, tyrė K. Pukelis (2004), N. Pilevičienė (2004), I. Savickienė (2004).

Daugelis universitetų studijų kokybę vertina pagal dėstytojų ar kitų universiteto darbuotojų požiūrį. Pastarųjų vertinimas iš dalies yra objektyvus - jie dalyvauja studijų procese ilgesnį laiką nei studentai, aiškiau vertina esamą padėtį. Bet reikėtų į problemą pažvelgti kitu aspektu. Vartotojų, šiuo atveju, studentų nuomonė yra svarbi ne tik ateityje tobulinant studijų programos kokybę, bet ir siekiant kelti aukštosios mokyklos autoritetą.

Tyrimo objektas: Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos kokybės vertinimas.

Tyrimo hipotezės: Tikėtina, kad dauguma socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos absolventų pozityviai vertina pasirinktos studijų programos kokybę.

Tikėtina, kad socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos kokybė įtakojo sėkmingą tolimesnę socialinių pedagogų profesinę veiklą.

Tyrimo tikslas: Išsiaiškinti buvusių (2001-2005) socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos studentų studijų kokybės vertinimo ypatumus .

Tyrimo uždaviniai:

- 1) Atlikti teorinių šaltinių analizę;
- 2) Paruošti tyrimo instrumentą - anketą;
- 3) Atlikti kiekybinį tyrimą ir apdoroti gautus duomenis;
- 4) Išsiaiškinti socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos absolventų subjektyvų studijų programos kokybės vertinimą;
- 5) Išsiaiškinti respondentų profesinės veiklos ypatumus

Tyrimo dalyviai: Tyrimo imtis-101. Respondentai buvo atrinkti pagal neakivaizdinių socialinės pedagogikos studijų Šiaulių universiteto Socialinės gerovės ir negalės fakultete baigimo

metus (2001-2005). Šios absolventų laidos buvo pasirinktos neatsitiktinai. Pirmoji socialinių pedagogų laida buvo išleista 1998m., kai programa buvo dar gana nauja, neturinti tradicijų ir nuolat kito, todėl tyrime dalyvauja naujojo tūkstantmečio absolventai. Apklausa vyko nuo š .m. vasario 10d. iki kovo 10d. Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Tyrimo metodologija ir metodai: Tyrime buvo taikoma tiek mokslinės literatūros, tiek žiniasklaidoje publikuojamų aktualijų analizė. Kiekybinis tyrimas atliktas anketavimo būdu. Gauti duomenys apdoroti SPSS (Statistical Package for the Social Science) ir Microsoft Exel kompiuterinėmis programomis.

Pagrindinės sąvokos

Studijų kokybė – tai sąlygų, suteikiamų asmens saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti universitete, tinkamumas (Savickienė, 2004).

Studijų kokybės vertinimas – sisteminis informacijos apie studijos kokybės indikatorius rinkimo, išreiškiamo skaičiais ir panaudojimo procesas, siekiant nustatyti studijų kokybės būklę (Valiuškevičiūtė, 2004).

Mokymasis – tai tapimas visuomenėje asmenybe, gyvenimo patirties transformacija į žinias, įgūdžius ir pažiūras plėtojantis individualybei (Jarvis, 2001).

Kvalifikacija – žmogaus tinkamumo tam tikrai profesinei veiklai atlikti formalaus pripažinimo laipsnis, kurį lemia turimos žinios, gebėjimai ir nuostatos (Pukelis, 2003).

Socialinė pedagogika – tai pedagogikos šaka, nagrinėjanti visų amžiaus ir socialinių grupių žmonių socialinį ugdymą, tiek švietimo įstaigose, tiek įvairiose organizacijose, kuriose jis gali nebūti pagrindinė funkcija (Leliūgienė, 2003).

Suaugusiųjų švietimas – didžiausia permanentinės švietimo sistemos dalis, apimanti asmenis, paprastai vyresnius kaip 18 metų ir nesimokančius nuoseklio švietimo mokyklų sistemoje (Lietuvos švietimo koncepsija, 1992).

Karjera – visą gyvenimą trunkantis asmens profesinės saviraiškos, savirealizacijos procesas, kuris iš esmės yra nuolatinis pasirinkimų arba tam tikrų sprendimų priėmimo procesas (Kučinskienė, 2003).

Magistro darbo struktūra

Magistro darbą sudaro: santrauka lietuvių kalba, įvadas, 2 skyriai, išvados, naudotos literatūros sąrašas (57 šaltiniai), santrauka anglų kalba, priedai. Tyrimo duomenis iliustruoja 7 lentelės ir 29 paveikslai. Prieduose pateikiama anketa. Darbo apimtis – 57 puslapiai.

1 skyrius. SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMAS

Lietuva įžengė į itin sparčios kaitos, kupiną naujų iššūkių amžių. Ji lygiuojasi į Europos Sąjungos valstybes, kur svarbiausia yra žiniomis grindžiama visuomenė. Profesiniai įgūdžiai, naujausios informacijos apdorojimas ir pritaikymas tampa labai svarbūs rodikliai siekiant sukurti brandžią visuomenę.

Žinių ir įgūdžių, kuriuos įgyjame vaikystėje ir jaunystėje šeimoje, mokykloje, kolegijoje ar universitete ar kitose mokymo įstaigose neužtenka visam gyvenimui. Šiandien norint būti asmenybe, sėkmingai socializuotis profesinėje srityje, nebeužtenka kartą įgytos profesinės kvalifikacijos, kadangi sparti kaita, dinamiškumas verčia įgyti kuo daugiau žinių, kompetencijų ir gebėjimų, asmuo yra priverstas nuolat tobulėti. Nuolatinis žmonių mokymasis tampa neišvengiama šių laikų kasdienybe. Lietuva taip pat prisideda prie nuolatinio mokymosi idėjos plėtojimo. Vykstantys esminiai ekonominiai, kultūriniai, socialiniai pokyčiai neleidžia mūsų valstybei atsilikti nuo kitų Europos Sąjungos šalių. Galima skirti daugybę veiksnių, kurie skatina žmones tęsti mokslus jau dirbant pagal įgytą specialybę. Pirmiausia tai atsiradusi paaukštinimo profesinėje srityje galimybė, taip pat kompetencijų ir gebėjimų trūkumas ir pagaliau noras tobulėti. Visuomenėje vykstantys ekonominiai ir socialiniai pokyčiai kelia naujus, aukštesnius reikalavimus darbo rinkos dalyviams, todėl nuolatinio mokymosi idėja palaipsniui įsitvirtina šiuolaikinėje visuomenėje. Ir vis svarbiau tampa išryškinti ir plėtoti šią idėją, tai yra sudaryti palankesnes sąlygas individų socialinio statuso kitimui ir jo kilimui. Kalbant apie suaugusiųjų švietimą, būtina susipažinti su švietimo sąvoka ir jos apibrėžimu, bei teisiniu pagrindimu. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas apibūdina švietimo sąvoką taip:

- Švietimas – veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindą ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Mokyti – prigimtinė kiekvieno žmogaus teisė.
- Švietimas – asmens, visuomenės ir valstybės ateities kūrimo būdas.
- Švietimas saugo ir kuria tautos tapatybę, perduoda vertybes, kurios daro žmogaus gyvenimą prasmingą, visuomenės gyvenimą – darnų ir solidarų, valstybės – pažangų ir saugų. (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991).

Suaugusiųjų švietimą kaip socialinį reiškinį įvardijęs Knowles (1980) numatė tris galimas sampratas:

1. Suaugusiųjų švietimas gali būti suprantamas kaip procesas, kurio eigoje suaugusieji tobulina patirtį ir tokiu būdu įgyja naujų žinių, pagilina supratimą, įgūdžius, praplečia

požiūrį, interesus ir normas konkrečioje srityje. Šio proceso iniciatoriai gali būti patys suaugusieji arba įvairių rūšių institucijos, siekiančios įtraukti į jį savo darbuotojus ir klientus.

2. Suaugusiųjų švietimas suprantamas kaip tam tikros edukacinės veiklos formos: studijų grupės, paskaitos, seminarai, suplanuotos skaitymo programos, valdomos diskusijos, kuriose dalyvauja suaugusieji. Taigi toks suaugusiųjų švietimas apima įvairių institucijų organizuojamus renginius specialiai suaugusiems. Šiuo atveju dėmesys sutelkiamas į galimybių suaugusiems mokytis sukūrimą ir darbo būdų bei metodų parinkimą.
3. Ši samprata apima dvi pirmąsias (suaugusiųjų švietimą kaip procesą ir kaip veiklą) jie suvienija jas į specifinį socialinės praktikos lauką, kuriame siekdami bendro tikslo dirbuojasi individai, institucijos ir įvairios asociacijos. (Knowles, 1980)

Suaugusiųjų švietimo sistemos paskirtis – įgyvendinti prigimtines kiekvieno žmogaus teises tobulinti asmenybę, sudaryti sąlygas realizuoti individualybei, stiprinti atsakomybę už šalies kultūrą (Teresevičienė, 2006).

Kalbant apie suaugusiųjų švietimą naudojamas terminas, žinomas visoje Europoje – andragogika. Pagal Tarptautinių žodžių žodyną, terminas andragogika – pedagogikos sritis, tirianti suaugusiųjų žmonių lavinimo ir lavinimosi problemas; suaugusiųjų pedagogika (Tarptautinių žodžių žodynas, 2003). Andragogikos mokslas dar mažai tyrinėta sritis, ją nagrinėja D. Beresnevičienė (1995), M. Teresevičienė (2001), E. Trečiokienė (2006). Pasak L. Jovaišos, suaugusiųjų amžiaus psichologija, jų švietimas – dar yra mažai tyrinėta sritis (Jovaiša, 2001). Pasaulyje, kaip ir mūsų šalyje andragogika kaip mokslas tebėra kūdikystės laikotarpyje. Atsiradęs XXa. antroje pusėje Jungtinėse Amerikos Valstijose, jis greitai įsitvirtino kai kuriose šalyse, tačiau kitose iki šiol suaugusiųjų švietimas laikomas pedagogikos mokslo dalimi (Teresevičienė, 2006).

Lietuvoje andragogikos terminas pradėtas vartoti atgavus nepriklausomybę, 1990 metais, pirmiausia pabrėžiant takoskyrą tarp mokyklinio ugdymo ir suaugusiųjų mokymosi ypatumų. 1992 metais įkurta Lietuvos andragogų asociacija, kuri priimta į Europos suaugusiųjų švietimo asociaciją (Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, 2007).

Suaugusiųjų švietimą reglamentuoja du dokumentai. Vienas svarbiausių pirmųjų dokumentų nepriklausomoje Lietuvoje, apibrėžusių švietimo reformos gaires ir nurodžiusių bendriausius suaugusiųjų švietimo sistemos bruožus, buvo Lietuvos švietimo koncepcija (1992) ir Lietuvos suaugusiųjų švietimo koncepcija (1993). Čia akcentuojama, kad suaugusiųjų švietimas yra didžiausia permanentinės švietimo sistemos dalis, kurios dėmesio centre – asmenys, paprastai

vyresni negu 18 metų ir nesimokantys nuosekliojo švietimo sistemoje. Jau pirmuosiuose dokumentuose, Lietuvos švietimo koncepcijose (1992) aptariant bendruosius jaunimo švietimo tikslus teigiama, jog šiame švietimo tarpsnyje teikiamas šiuolaikinius reiklavimus atitinkantis bendrasis išsilavinimas ir ugdomas asmens siekis mokytis visą savo gyvenimą, o suaugusiųjų švietimui būdingas savanoriškas sričių pasirinkimas bei specifiniai mokymosi metodai (Lietuvos suaugusiųjų švietimo sistemos koncepcija, 1993).

Apibendrinant Lietuvos suaugusiųjų švietimo situaciją, reikėtų pažymėti, kad ši sritis yra reguliuojama teisiškai, egzistuoja galimybės mokytis formaliai bei neformaliai, įkurta daug įvairių įstaigų, prisideda valstybė, visuomeninės organizacijos bei darbdaviai, taip pat svarbus yra paties suaugusiojo suinteresuotumas ir iniciatyva (Teresevičienė, 2006).

1.1. Formalusis suaugusiųjų švietimas

Kalbant apie mokymosi visą gyvenimą procesą, skiriamos trys mokymosi dimensijos:

- a. Formalusis mokymasis;
- b. Neformalusis mokymasis;
- c. Savaiminis mokymasis (Rutkauskienė, 2003).

Plačiau bus nagrinėjama formaliojo mokymosi dimensija, kadangi šiai dimensijai priklauso neakivaizdinė studijų forma.

Formalusis suaugusiųjų švietimas reglamentuojamas švietimo dokumentuose ir švietimo įstatymuose. Pagal Lietuvos švietimo koncepciją:

Formalusis švietimas – švietimas, vykstantis pagal teisės aktų nustatytą tvarką patvirtintas ir įregistruotas ugdymo programos, kurias baigus įgyjamas pradinis, pagrindinis, vidurinis, aukštesnysis arba aukštojo išsilavinimas ir (ar) kvalifikacija (Lietuvos švietimo koncepcija, 1992).

Formalusis švietimas laiduoja tą patį išsilavinimo lygį, kaip nuosekliojo švietimo sistema;

Formalusis švietimas remiamas valstybės tiek, kad praktiškai taptų prieinamas visiems;

Formalusis suaugusiųjų švietimas įvardijamas trimis lygmenimis:

- Pagal paskirtį: pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas, profesinis mokymas, aukštesniosios ir aukštojo mokslo studijos laiduojanti tą patį išsilavinimo lygį, kaip ir nuosekliojo švietimo sistema.

- Pagal legitimitaciją: Valstybės reglamentuojamas ir kontroliuojamas (lavinimo, mokymosi, studijų) procesas, kurio rezultatas – valstybės pripažintas, išsilavinimą liudijantis dokumentas;
- Pagal vykdymą: vyksta švietimo ir mokslo įstaigose – institucijose su aiškia tvarka, turiniu, metodais ir mokymosi priemonėmis (Lietuvos švietimo koncepcija, 1992).

Pagrindinės švietimo įstaigos, kuriose vyksta formalusis mokymasis, yra suaugusiųjų kursai bendrojo lavinimo mokyklose, profesinių mokyklų, kolegijų ir aukštųjų mokyklų specialūs skyriai suaugusiems (dieniniai, vakariniai, neakivaizdiniai) arba savarankiškos mokymosi įstaigos. Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija atliko tyrimą, kuris parodė, kad 2003 – 2004m. pagal formaliojo švietimo programas mokėsi 67,9 tūkst. 25 – 64 metų suaugusiųjų. Iš jų apie 60% mokėsi universitetuose, likusieji mokėsi kitose įvairaus lygio švietimo įstaigose (Darbingo amžiaus gyventojų mokymasis, 2003).

1.1.1. Neakivaizdinių studijų forma

Šiais laikais daugelis jaunų žmonių siekia aukštojo universitetinio išsilavinimo. Lanksti studijavimo sistema suteikia jiems tokias galimybes. Lietuvos aukštosios mokyklos siūlo tris studijų formas, tai: dieninė, vakarinė ir neakivaizdinė studijų formos. Tos pačios pakopos skirtingų studijų formų suteikiamas išsimokslinimas teoriškai yra lygiavertis. Ir dieninio skyriaus, ir neakivaizdinio skyriaus studentai turi vienodas sąlygas studijuoti ir įgyti tą pačią specialybę, o vėliau vienodai kompetentingai dirbti pasirinktoje srityje. Dieniniame skyriuje studijuoja jauni, dažniausiai niekur nedirbantys studentai, o neakivaizdiniu būdu aukštojo mokslo siekia jau dažniausiai dirbantys, turintys galbūt aukštesnį išsilavinimą, arba siekiantys antro aukštojo diplomo asmenys. Bet visi jie baigia tas pačias studijas ir tampa universiteto absolventais (Rutkauskienė, 2003).

Kalbant apie suaugusiųjų švietimą, tai populiariausia formaliojo švietimo studijų forma išlieka neakivaizdinės studijos.

Pasak D. Rutkauskienės, dieninių studijų mokymasis vyksta tiesiogiai bendraujant dėstytojui ir studentui. Tai leidžia dėstytojui sekti mokymosi procesą, koreguoti jį, taisyti besimokančiojo klaidas. Tačiau studijos dieną kitame mieste tinka ne visiems, ne kiekvienas gali palikti namus bei darbą. Todėl populiarėja kitokio pobūdžio studijų formos – vakarinės ir neakivaizdinės. Jos leidžia studijuoti ne darbo metu, o neakivaizdinės – ir likti gyventi vietoje (Rutkauskienė, 2003).

Neakivaizdinės studijos apibūdinamos taip:

- Neakivaizdinės studijos yra skirtos asmenims, kurie negali studijuoti pagal dieninę ir vakarinę studijų formas.
- Auditorinis darbas organizuojamas sesijomis.
- Pagrindinių studijų programose auditoriniam darbui turi būti skiriama ne daugiau kaip 45 proc. studijų laiko (ne daugiau kaip 18 val. per savaitę, skaičiuojant vieniems studijų metams).
- Antrosios pakopos studijų programose auditoriniam darbui per semestrą turi būti skiriama ne daugiau kaip 40 proc. studijų laiko (ne daugiau kaip 16 val. per savaitę, skaičiuojant vieniems studijų metams) (Nuosekliųjų studijų formų aprašai, 2000).

Neakivaizdinis mokymasis – seniausiai naudojama nuotolinio mokymosi forma, paremta spausdinta mokymosi medžiaga ir trumpalaikėmis sesijomis. Šiuo metu neakivaizdinių studijų programų pasiūla yra labai plati ir apima didžiąją dalį programų, įregistruotų Studijų ir mokymo programų registre, socialinės pedagogikos studijų programa ne išimtis. Į neakivaizdines studijas stoja įvairaus amžiaus, dažniausiai dirbantys asmenys. Didėjanti neakivaizdinių studijų paklausa atspindi žinių visuomenės vystymąsi. Aukštasis išsilavinimas tampa vis būtinesnė profesinės sėkmės sąlyga (Valstybinė distancinio švietimo plėtros programa, 2001).

Kadangi šiandien tampa labai svarbu sudaryti visas sąlygas suaugusiems asmenims tobulėti, kelti kvalifikaciją, tai šiam tikslui buvo įkurtas Lietuvos neakivaizdinio švietimo centras. 1998m. įsteigti modernūs neakivaizdinių studijų centrai Kauno technologijos ir Vilniaus universitetuose, pradėjo veikti neakivaizdinių studijų studentų paramos centrai Vilniaus Gedimino technikos universitete ir Vilniaus aukštesniojoje elektronikos mokykloje. Pradėtos kurti modulinės formaliojo suaugusiųjų švietimo ugdymo turinio programos. Tobulinant neakivaizdinių studijų kokybę, gimė ir idėja įvesti neformaliąsias studijas. Bet iki šiol suaugusiųjų mokyme vyrauja formalusis mokymas: suaugusiųjų mokyklos, klasės, profesinio mokymo centrai, profesinės mokyklos, aukštesniosios, aukštosios mokyklos ir pan. Tokią tendenciją, pasak L. Ušeckienės lemia darbo rinkos pokyčiai ir poreikiai: norėdami išsaugoti arba gauti darbo vietą, asmenys yra priversti įgyti tam tikrą formalųjį išsilavinimą arba valstybės pripažįstamą kvalifikaciją. Poreikis tobulinti kvalifikaciją arba persikvalifikuoti sparčiai auga ir neišvengiamai didėja patirtinio mokymosi akreditavimo sistemos sukūrimo būtinybė (Ušeckienė, 2004).

Neakivaizdinių studijų proceso plėtotę stabdo kai kurios kliūtys, kurias valstybė bando spręsti. Finansiniai keblumai dažnai įtakoja tam tikrus procesus. Šiuo atveju galime kalbėti apie tai, kad neakivaizdinės studijos yra mokamos ir dažnai ne kiekvienam įkandamos, taip pat šiandieninė

situacija yra tokia, kad neakivaizdžiai studijuojantis asmuo ne tik kad moka už mokslą, bet ir negauna papildomų kompensacijų, pvz.; nuolaidų visuomeniniam miesto ir tarpmiestiniam transportui. Taip pat studijų centrai yra išsidėstę didžiuosiuose miestuose ir asmenims, gyvenantiems toliau nuo centrų, kur susisiekimas dar nėra tiek išplėtotas yra sudėtinga studijuoti net jei reikia atvykti į universitetą tik kartą per mėnesį.

Finansinis ir demografinis ribotumas sąlygoja neakivaizdininkų skaičių Lietuvos aukštosiose mokyklose. Žinoma, tobulėjant švietimo sistemai, daugelis dirbančių asmenų turi galimybę studijuoti, o jų mokymąsi iš dalies arba visiškai finansuoja savivaldybė ar švietimo įstaigos.

Taip pat reikėtų kalbėti ir apie studentų požiūrį į neakivaizdines studijas. Vis dažniau spaudoje galima skaityti straipsnius, kur jaunimas neigiamai atsiliepia apie neakivaizdines studijas, kadangi už jas reikia mokėti pinigų, o dieninės studijos yra vertingesnės darbdavių požiūriu. Kai kurie net išreiškia nuomonę, jog tik neakivaizdininkai „moka“ stipendijas dieninio skyriaus studentams ir išlaiko universitetą. Taip pat neakivaizdininkai nominuojami ir „kyšininkų“ vardu, kadangi jų mokymosi procesas yra mažiausiai stebimas ir kontroliuojamas, atsiskaitymai dažniausiai vyksta savaitgaliais. Neakivaizdžiai studijuojantys asmenys yra dirbantys ir turintys galimybę papirkinėti dėstytojus (Balsys, 2005).

Nesureikšminant tokių pasisakymų, suaugusiųjų švietimas tampa vis reikalingesnis procesas Lietuvos švietimo sistemoje. Vis dažniau girdime apie projektus, skirtus suaugusiųjų švietimui (dažniausiai neformaliajam švietimui), mokymuisi visą gyvenimą, pasikeitimus ir naujoves andragogikos moksle nors ir natūralu, kad neakivaizdines studijas kada nors pakeis populiarios užsienio šalyse nuotolinės studijos.

1.2. Socialinių pedagogų rengimas Lietuvoje

1.2.1. Socialinių pedagogų rengimo ištakos

Kalbėti apie socialinio pedagogo profesiją yra būtina ir aktualu, kadangi socialinis pedagogas yra gana nauja pareigybė Lietuvoje. Kalbant apie šią pareigybę svarbų vaidmenį vaidina Lietuvos universitetinės bei aukštosios mokyklos, pradėjusios rengti šiuos specialistus. Pirmieji pedagogai, pradėję vykdyti socialinio pedagogo funkcijas, atsirado tik 1989-1991m. laikotarpiu. Jie neturėjo kvalifikacinio laipsnio ir patirties, bet daug dėmesio skyrė delinkventiškų vaikų, asocialių šeimų socialinei reabilitacijai, jų elgesio pozityviems pokyčiams. Dalis pedagogų ilgainiui nuėjo

dirbti į policiją, socialinės rūpybos ir kitas tarnybas, tuo pradėdami spręsti nepilnamečių problemas, praturtinti paauglių užimtumo, turtingo laisvalaikio praleidimo ir kt. problemas (Kučinskas, 2000).

Tai, kad socialinis pedagogas – labai reikalingas Lietuvoje, parodė ir pedagoginio – psichologinio centro atliktas tyrimas. Gauti duomenys parodė, kad švietimo įstaigose pradėjus dirbti socialiniam pedagogui, auklėjamasis ir organizacinis darbas įgavo sistemingą pobūdį; atsirado žmogus, kuris gali nuosekliai ir pastoviai įsigilinti į moksleiviams iškylančias problemas. Sustiprėjo mokyklos ryšiai su tėvais, vaikais bei paaugliai besirūpinančiomis institucijomis. Pagerėjo prevencinis darbas su rizikos grupės vaikais, ypač vaikų ir paauglių lankomumas (Šimaitis, 2006).

Socialinio darbo pradininkai Lietuvoje suprato, kad tokius specialistus turi rengti aukštosios ir aukštesnės mokyklos. Taip 1990m. Vilniaus pedagoginiame universitete, vėliau Kauno Vytauto Didžiojo universitete, Šiaulių pedagoginiame institute, Utenos, Klaipėdos, Panevėžio aukštesniosiose medicinos mokyklose su užsienio specialistų pagalba pradėti rengti aukštos kvalifikacijos specialistai. Socialinio darbo magistrus nuo 1993m. rengia Vytauto Didžiojo universitetas ir Kauno Technologijos universitetas, o nuo 1995m. Šiaulių pedagoginis institutas (dabartinis Šiaulių universitetas) (Kučinskas, 2000).

Pirmosios socialinio pedagogo pareigybės Lietuvoje įkurtos 1992m. Kėdainių raj. Dotnuvos Akademijos ir Kauno Palemono mokyklose (Vaitkevičius, 1995). Pirmosios socialinių pedagogų darbo vietos buvo ypač rizikingos ir reikalaujančios didžiulio atsidavimo bei kantrybės. Tai pirmiausia buvo skurdžių rajonų bei bendruomenių ugdymo institucijose, taip pat specialiosiose mokyklose, internatuose, jaunimo mokyklose, ikimokyklinėse įstaigose. Pirmieji socialinių pedagogų žingsniai greitai įrodė šios specialybės būtinybę. Mokyklose jie atliko labai reikalingą tarpininko vaidmenį tarp suaugusiųjų ir vaikų, tarp vaikų problemų ir jų sprendimų. Vėliau buvo pradėta užsiiminėti popamokine veikla, įvairiausiomis prevencinėmis programomis, projektais.

1.2.2. Lietuvos aukštosios mokyklos, rengiančios socialinius pedagogus neakivaizdinių studijų forma

Socialinius pedagogus neakivaizdinių studijų forma šiandien rengia Vilniaus pedagoginis universitetas. Čia socialiniai pedagogai pradėti rengti 1991 metais. Šiuo metu Socialinės komunikacijos institute specialistai turi galimybes studijuoti vakarinėse, neakivaizdinėse bakalauro programose, vakarinėse ir neakivaizdinėse magistro programose. Nuo 2001 metų pradėti rengti laisvalaikio pedagogai (animatoriai) neakivaizdinėje bakalauro studijų programoje. Šiame institute išskirtinis dėmesys skiriamas socialiniai pedagogikai. Jis teikia informaciją visais klausimais

susijusiais su socialine pedagogika nuo teisinių aktų, pareigybių, kvalifikacinių nuostatų iki darbo pasiūlymų. Skiriamas didelis dėmesys šiai specialybei pritraukia daug studentų o ypač norinčių studijuoti neakivaizdiniu būdu (Priėmimas į tęstines bakalauro studijas, 2007).

Klaipėdos universitetas socialinės pedagogikos specialistus rengia jau gerą dešimtmetį. 1994 metais Klaipėdos universiteto Pedagogikos fakultete buvo įkurta Socialinės pedagogikos katedra. Ši katedra kuruoja socialinės pedagogikos programos dieninės ir neakivaizdinės studijų formos studentus. Socialinės pedagogikos pagrindinių studijų programa siekiama suteikti studentams galimybę įgyti edukologijos bakalauro laipsnį ir darbo rinkoje paklausią socialinio pedagogo profesinę kvalifikaciją. Socialinės pedagogikos studijų programa siekiama rengti specialistus, turinčius fundamentaliąsias edukologines ir socialiniam pedagogui reikiamas kompetencijas, įgalinančias spręsti visavertės asmenybės mokymo ir socializacijos problemas. Klaipėdos universitetas gali didžiuotis Socialinės pedagogikos pagrindinių (sutrumpintų) studijų programa. Ši programa yra skirta tiems aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintiems asmenims, kurie nori gilintis į socialinę pedagogiką ir įgyti socialinio pedagogo profesinę kvalifikaciją. Edukologijos bakalauro laipsnį turintiems asmenims įskaitomi studijų pagrindų dalykai, todėl studijas galima baigti per trumpesnę laiką. Studijų forma yra tik neakivaizdinė (Socialinės pedagogikos pagrindinių studijų programa, 2007).

Šiaulių universitetas socialinės pedagogikos specialistus neakivaizdinių studijų forma pradėjo rengti 1994m. Šios studijos trunka 4,5 metų. Baigus šias studijas, suteikiamas socialinių mokslų (edukologijos) bakalauro ir socialinio pedagogo profesinė kvalifikacija. Studijų programa sudaryta iš įvairių bendrųjų disciplinų ir iš psichologinių, edukacinių, medicininių bei bendrakultūrinių dalykų.

Kalbant apie socialinio pedagogo rengimą būtina pabrėžti, kad ši specialybė yra viena sunkiausių iš visų su pedagogika susijusių specialybių. Socialinis pedagogas turi turėti supratimą ir apie gretutinius mokslus:

- Psichologijos;
- Taikomosios medicinos;
- Darbo sociologijos;
- Darbo ekonomikos;
- Informatikos (Vaitkevičius, 1995).

Norint parengti kompetentingą specialistą būtina gera studijų programos kokybė. Kadangi šie specialistai turi įsisavinti žinias ir iš kitų mokslų, nes žinios bus reikalingos jų darbe, tai ir

rengimas turi atitikti keliamus reikalavimus. Iš mokymo įstaigų būsimi darbuotojai išsina įgiję žinių ir kompetencijų ir toliau privalo tobulintis, plėsti ir gilinti žinias, ugdyti įgūdžius ir remtis socialinio darbo vertybėmis, todėl nuo 1997 metų organizuojami socialinių darbuotojų kvalifikaciniai mokymai, o nuo 2002 metų vyksta socialinių darbuotojų atestacija.

2001m. buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl Socialinio pedagogo vertybinių nuostatų, taip pat buvo priimtas socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų nutarimas, kuris patvirtina bendrąjį studijų sričių ir krypčių, pagal kurias vyksta nuosekliosios universitetinės ir neuniversitetinės studijos Lietuvos aukštosiose mokyklose, klasifikatorių ir pagal šias studijų kryptis suteikiamų kvalifikacijų sąrašą. (Socialinio pedagogo kvalifikaciniai reikalavimai, 2001).

2001m. buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001-2005 metų programos patvirtinimo. Programos įgyvendinimo pradžia 2001m, pabaiga-2005m. Programos paskirtis – aktyvinti socialinį ir prevencinį darbą mokyklose, steigti socialinių pedagogų etatus švietimo įstaigose, organizuoti darbą su rizikos grupės vaikais, tėvais, įstaigose, užtikrinančiomis vaikų teises, saugumą, socialines garantijas, psichologinių poreikių tenkinimą, sudaryti visiems moksleiviams ir vyresniam jaunimui geresnes socialines ir edukacines ugdymosi sąlygas (Socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001 – 2005 metų programa, 2001).

Socialinių pedagogų etatai švietimo įstaigose, specialiose, internatinėse, jaunimo, bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose ir kitose švietimo įstaigose steigiami nuo 2001m. rugsėjo 1 dienos. 2001m. gruodžio 31d. buvo įsteigta socialinių pedagogų 160-yje švietimo įstaigų etatų (Šimaitis, 2006).

2001metai, buvo labai svarbūs socialinės pedagogikos istorijai ir raidai. Atsirado teisiniai aktai, reglamentuojantys socialinio pedagogo kvalifikaciją, vertybines orientacijas. Tai buvo svarus žingsnis tolimesnei socialinės pedagogikos raidai ir pirmieji bandymai suteikti socialiniams pedagogams galimybę tobulėti, mokytis ir dirbti pagal specialybę. Šiais žingsniais Lietuvos Vyriausybė paskatino žmones rinktis socialinio pedagogo specialybę, kadangi tai tokia nauja specialybė, o jau nuo pat pradžių globojama valstybės.

1.3. Studijų kokybė

Studijų kokybės užtikrinimas apima periodiškai atliekamą aukštosios mokyklos veiklos savianalizę, kurios metu atskleidžiami vykdomos veiklos pranašumai ir trūkumai, numatomi keliai trūkumams šalinti, aptariami geros patirties įgyvendinimo pavyzdžiai, o pasiekimai lyginami su kitų

panašių institucijų šalyje ir užsienyje pasiekimais (Stumbrys, 2004). Apibendrinant studijų kokybę yra aukštosios mokyklos veiklos kokybės sudedamoji dalis. Aukštosios mokyklos studijų kokybę pirmiausia yra užtikrinama pačios aukštosios mokyklos pastangomis, remiantis teisiniais aktais ir įstatymais. Pasak A. Daniūno, kuris nagrinėja studijų kokybės klausimus, pati aukštoji mokykla, veikianti konkurencijos sąlygomis, turi rūpintis savo studijų kokybe (Krikščiukaitienė, 2003). Šioms pastangoms skatinti sukurta studijų kokybės vertinimo sistema, apimanti aukštųjų mokyklų veiksmus.

Tik kokybiškas specialistų rengimas aukštosiose mokyklose, aukšto lygio moksliniai tyrimai gali garantuoti sėkmingą šalies vystymąsi (SKVC, 2004). Kiekviena šalis rūpinasi savo piliečių švietimu, siekia sudaryti galimybes, kad išsilavinimą įgytų kuo daugiau žmonių, nuo to priklauso šalies autoritetas kitų šalių tarpe.

Lietuvoje didėja asmenų, siekiančių įgyti aukštąjį išsilavinimą, skaičius. Pagal šiais metais parengtus Lietuvos statistikos departamento duomenis Lietuvos Universitetų studentų skaičius padidėjo 46 tūkstančiais (Lietuvos statistikos departamentas, 2007). Tai iš dalies lemia studijų kokybės smukimą, kadangi valstybės finansavimas nebeatitinka mokslo siekiančių ir šioje srityje dirbančių asmenų poreikių. Prsidengiant švietimo prioritetu ir jo realiai neįgyvendinant, valstybės biudžeto lėšų, skiriamų vienam studentui, kiekis nenumaldomai mažėja (Stumbrys, 2003).

Šiandien daugelis studentų moka už aukštąjį išsilavinimą, todėl aukštojo mokslo institucijų finansavimo problema nebėra tokia opi, bet akademinė visuomenė, valdžios atstovai vis dažniau iškelia studijų kokybės smukimo klausimą ir ieško priežasčių šiam fenomenai paaiškinti. Esminė priežastis yra ta, kad Lietuvoje yra nesubalansuotas išteklių ir prioritetų pasiskirstymas. Daugėjant asmenų siekiančių aukštojo mokslo, daugėja ir institucijų, pasirengusių suteikti galimybę studijuoti aukštojoje mokykloje. Dalis Universitetų vis daugiau dėmesio skiria kiekybei, o ne kokybei. Naujų studijų programų kūrimas, naujovių diegimas, didėjantis studentų skaičius ne visada yra geros studijų kokybės rodiklis ar garantas. Daugelyje šalių šiuo tikslu yra įdiegtos arba dar tik diegiamos mokslo ir studijų kokybės užtikrinimo sistemos.

Lietuvoje apie studijų kokybę pradėta kalbėti daugiau kaip prieš keturis šimtus metų. Tik tai buvo senojo Vilniaus universiteto problema. Dabar apie tai vis garsiau kalba visuomenė (Stumbrys, 2005). Kokybės problema yra visuotinė ir akivaizdi. Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimas yra ne tik švietimo įstaigų vadovų, administracijos, bet ir visų mūsų rūpestis (Laužackas, 2003).

Lietuvoje ilgą laiką studijų kokybe rūpinosi pačios aukštosios mokyklos. Tirti aukštųjų mokyklų studijų kokybę paskatino prieštaringos akademinio jaunimo ir paslaugas teikiančių aukštųjų mokyklų atstovų pasipiktinimai mažu aukštojo mokslo finansavimu. Apie studijų kokybę

diskutuoja studentai, darbdaviai, politikai. Visų tikslas vienas – užtikrinti, kad aukštųjų mokyklų absolventai sugebėtų prisitaikyti ir veikti darbo rinkoje. Dauguma aukštųjų mokyklų studijų kokybės užtikrinimą ima laikyti pirmaeilium uždaviniu. Nors dar yra studijų programų, kurių turinį lemia ne visuomenės, darbo rinkos poreikiai, bet aukštųjų mokyklų dėstytojų interesai (Stumbrys, 2006).

Aukštojo mokslo kokybės vertinimui buvo įkurtas Studijų kokybės vertinimo centras, kurio vienas iš pagrindinių tikslų yra organizuoti aukštųjų mokyklų vertinimą, kaupti bei skelbti informaciją apie studijų kokybę, teikti pasiūlymus mokykloms. Pristatant studijų kokybės vertinimo centrą būtina išskirti pagrindines šio centro funkcijas, kadangi tai yra glaudžiai susieta su aukštųjų mokyklų studijų kokybės užtikrinimu.

Organizuoja seminarus, rengia įvairią padalomąją medžiagą, nuolatos konsultuoja telefonu, elektroniniu paštu savianalizės suvestinės rengimo, vertinimo eigos klausimais.

Remdamasis Mokslo ir studijų institucijų vertinimo taisyklėse nustatytais kriterijais, suformuoja ekspertų grupes iš mokslo ir studijų institucijų, ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų, profesinių draugijų, kūrybinių organizacijų darbuotojų, kurių mokslinė ir pedagoginė veikla yra aktyvi ir rezultatyvi, nustatant studijų kokybę aukštojoje mokykloje. Vertina užsienyje įgytą vidurinį ir aukštąjį išsilavinimą.

Informuoja apie aukštojo mokslo studija Lietuvoje bei užsienyje.

Skatina aukštąsias mokyklas gerinti studijų kokybę.

Rengia su mokslu ir studijomis susijusių teisės aktų projektus (Studijų kokybės vertinimo centras, 2006)

Kalbant apie studijų kokybės užtikrinimą Lietuvos aukštosiose mokyklose reikia nepamiršti ir Bolonijos deklaracijos, kuri labai svarbi mūsų švietimo sistemai.

Bolonijos procesas prasidėjo 1999 m., po to, kai Italijos mieste Bolonijoje 1088 m. įkurtame seniausiame Europos universitete susitikę 29 Europos šalių ministrai, atsakingi už aukštąjį mokslą, pasirašė Bolonijos Deklaraciją. Ji tapo politiniu veiksniu ir postūmiu pokyčiams šalių aukštojo mokslo sistemose, siekiant iki 2010 m. apjungti iki tol skirtingas šalių aukštojo mokslo sistemas į bendrą erdvę.

Siekis sukurti bendrą aukštojo mokslo erdvę iškilo kaip būtinybė palengvinant besiplečiantį laisvą piliečių judėjimą tarp šalių, kad jų turimos kvalifikacijos būtų suprantamos visiems, palyginamos ir vienodai taikomos, kai siekiama tolesnio išsilavinimo ar įsidarbinant darbo rinkoje.

Bolonijos Deklaracija įvardijo kaip ir kokias įrankiais naudojantis bus kuriama bendra Europos aukštojo mokslo erdvė – pasirenkant aiškių ir palyginamų laipsnių sistemą, pagrįstą dviem ciklais aukštajame moksle, įvedant kreditų sistemą, skatinant studentų ir dėstytojų mobilumą, užtikrinant aukštojo mokslo kokybę bei, apskritai, stiprinant ir plečiant Europinio aukštojo mokslo idėją (Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija, 2006).

Lietuva aktyviai prisideda prie vieno iš prioritetinių Bolonijos deklaracijos veiklos, vieningos studijų kokybės užtikrinimo sistemos klausimo sprendimų. Jau yra sukurta ir veikia nacionalinė kokybės užtikrinimo sistema: vidinis (savianalizė) ir išorinis vertinimas, viešas išvadų skelbimas, rekomendacijų įgyvendinimas, užsienio ekspertų dalyvavimas ir narystė tarptautinėse organizacijose (Studijų kokybės vertinimo centras yra ENQA asocijuotas narys, INQAAHE ir CEE Network narys) (Bartuševičienė, 2006).

Bolonijos procesas yra varomoji jėga, kuri įtakoja daugelį švietimo reformų, kurios galbūt ne visada yra priimtinos mūsų visuomenei. Europos Komisijos iniciatyva, kiekvienoje Bolonijos deklaraciją pasirašiusioje Europos Sąjungos valstybėje įkurtos Nacionalinės Bolonijos proceso propaguotojų grupės, kurių viena svarbiausių užduočių yra: skleisti informaciją apie aukštojo mokslo kokybės užtikrinimą (vidinį ir išorinį) (Bolonijos procesas – Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimas, 2006).

Lietuvoje universitetinių studijų kokybės išorinis įvertinimas kol kas apima studijų programų lygmenį. Rinkos ekonomikos ir žinių visuomenės poreikiai, binarinė aukštojo mokslo sistema, aukštojo mokslo tapimas masiniu gana sparčiai augantis studijų kokybės vertinimo poreikis ir populiarumas skatina pokyčius Europos ir Lietuvos švietimo sistemose. Lietuvos švietimo sistemai integruojantis į pasaulinę švietimo erdvę, vienas iš prioritetinių uždavinių yra studijų kokybės vertinimo tobulinimas bei studijų kokybės užtikrinimas (Žibėnienė, 2006).

Šiaulių universitetas nelieka abejingas studijų kokybės klausimui. Socialinių mokslų fakultete buvo įkurtas Studijų kokybės vadybos centras, kurio vienas iš esminių tikslų-kurti studijų kokybės gerinimo Socialinių mokslų fakultete modelį, atsižvelgiant į europines aukštojo mokslo ir studijų vystymosi dimenciją (Studijų kokybės vadybos centras, 2006).

2002 m. Šiaulių universiteto projektas „Studijų kokybės plėtotė regioniniame Šiaulių universitete“ laimėjo ALF paramą konkurse „Aukštosios mokyklos vidinės studijų kokybės sistemos kūrimas“. Projekto pagrindinis tikslas buvo parengti regioninio Šiaulių universiteto veiklos, orientuotos į studijų kokybės pokyčius planą, tobulinti kokybės vidinio vertinimo modelį, kuris tenkintų kvalifikuotų ir kompetentingų specialistų rengimo poreikį regione. Vykdamas projektą buvo atlikti trys tyrimai orientuoti į studijų kokybę Šiaulių universitete. Tyrimus atliko Socialinės gerovės

ir negalės studijų fakulteto profesorius J. Ruškus, o tyrimo rezultatai padėjo sukurti studijų kokybės modelį, priemones ir rekomendacijas studijų kokybės gerinimui (Liukinevičienė, 2003).

Visuomenės susidomėjimas aukštojo mokslo kokybe, aukštojo mokslo reformomis nuolat didėja. Šiems klausimams nagrinėti organizuojamos konferencijos, seminarai, rengiami projektai. Šiandien pripažįstama, jog sistemingi ir kryptingai priimami sprendimai dėl kokybės gryninimo prisidės prie Bolonijos proceso tikslų įgyvendinimo, o juk vienas iš esminių Bolonijos proceso tikslų yra aukštojo mokslo kokybės užtikrinimas.

2 skyrius. SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS NEAKIVAIZDINIŲ STUDIJŲ PROGRAMOS ABSOLVENTŲ (2001 – 2005) STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMAS IR PROFESINĖ VEIKLA

2.1. Tyrimo metodika

Tyrimas atliktas taikant kiekybinio tyrimo metodą – anketavimą. Kiekybinį tyrimą galima apibūdinti kaip struktūrizuotą, besiremiantį iš mokslinės problemos išplaukiančia hipoteze, (kuria siekiama patvirtinti arba paneigti) tyrimą, taikant matematinės statistinės analizės būdus tyrimo duomenims – skaičiams sutvarkyti (Kardelis, 2005). Tyrime kiekybinis metodas buvo pasirinktas todėl, kad metodas labai patogus norint apklausti daugiau respondentų per trumpą laiką ir gauti statistinius duomenis, kurie padėtų daryti vienokias ar kitokias išvadas. Pirmiausia pagal aktualią problemą konstruojamas tyrimo instrumentas, gauti duomenys apdoroti taikant SPSS (Statistical Package for the Social Science) ir Microsoft Excel kompiuterines programas. Rezultatai pateikiami lentelėse, histogramose, poligonuose ir diagramose.

Tyrimo anketą sudaro (1 priedas) 34 klausimai. Pirmieji 5 klausimai skirti demografiniams duomenims: nustatoma respondentų lytis, amžius, šeiminė padėtis, gyvenamoji vieta. Kiti 11 klausimų (6,7,8,9,11,12,28,29,30,31,32) skirti respondentų profesinei kvalifikacijai nustatyti: darbo sritis, pareigos, darbo stažas, bei profesinės veiklos ypatumams atskleisti. Šie klausimai buvo įtraukti todėl, kad sėkminga profesinė veikla baigus aukštąją universitetinę mokyklą iš dalies yra geros studijų programos kokybės padarinys. Likusieji 16 klausimų (10,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27) orientuoti į programos studijų kokybės vertinimą. 33-ias anketos klausimas skirtas absolventų palinkėjimams dėstytojams ir studentams, pasirinkusiems socialinio pedagogo specialybę. Šis klausimas, mūsų nuomone, reikalingas, kadangi pozityvūs palinkėjimai kyla iš pasitenkinimo, negatyvūs-

atvirksčiai, o tai iš dalies atspindi absolventų studijų kokybės vertinimą. Paskutinis klausimas „Ar sutinkate, kad Jūsų atsakymai būtų įtraukti į bendrąją duomenų bazę ir publikuojami?“ svarbus tuo, kad esant galimybei tyrimo rezultatus galima publikuoti, bet tam reikalingas kiekvieno respondento asmeninis sutikimas.

Anketoje daugiausia uždaro tipo klausimų: dažniausiai pateikiami 4 pasirinkimo variantai. Be to, respondentai turėjo atsakyti į 3 atviro tipo klausimus, kurie, mūsų nuomone, turėjo išsamiau atskleisti tiriamųjų nuomones ir vertinimus.

2.2. Tyrimo imtis

Šiuo metu visuomenė plačiai diskutuoja studijų kokybės klausimais. Vis dažniau žiniasklaidoje kalbama apie neakivaizdiniu būdu studijuojančių studentų abejones dėl studijų kokybės jų pasirinktoje programoje. Daromos prielaidos, jog darbdavių tarpe, dieninių studijų diplomai yra labiau vertinami negu neakivaizdinių studijų diplomai.

Šioms prielaidoms patvirtinti arba paneigti tyrimui buvo pasirinkti socialinės pedagogikos programos neakivaizdininkai, baigę studijas nuo 2001m iki 2005m.

1 lentelė

Tiriamųjų skaičius pagal studijų baigimo metus, vnt.						
Baigimo metai	2001	2002	2003	2004	2005	Iš viso
Absolventų skaičius	36	52	85	98	60	331

Socialinės pedagogikos programos neakivaizdines studijas baigę ir diplomus gavo 331 absolventas. Tyrimo metu buvo surasti 169 absolventų kontaktai. Kokybiškai anketas užpildė 101 respondentas.

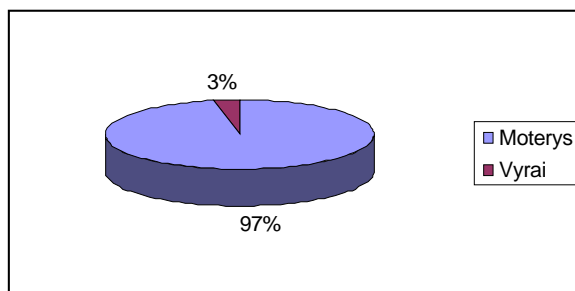
2 lentelė

Anketavimo rezultatai, vnt						
Metai	2001	2002	2003	2004	2005	Iš viso
Išsiųsta	14	18	40	46	51	169
Gauta	7	11	21	36	32	107
Sugadinta	-	-	-	2	4	6

Tyrimo imtis - 101 respondentas. Imtis sudaro 31% iš visų galimų tiriamųjų. Socialinės pedagogikos ir psichologijos katedros archyvuose buvo surinkti respondentų senieji namų ar darbovietės adresai ir telefonų numeriai. Daugelis respondentų baigę studijas pakeitė adresus, telefono numerius ir darbovietes. Dabartiniai absolventų kontaktai buvo renkami įvairias būdais. Daugiausia kontaktų buvo rasta pasinaudojant internetu, įvedant į paiešką absolvento nurodytą darbovietę, arba absolvento vardą ir pavardę. Didelę dalį kontaktų pateikė darbo vadovė, o likusieji buvo ieškomi per pažįstamus, kontaktuojant telefonu arba nuvykstant į vietą. Kadangi didžioji anketų dalis buvo išsiųsta elektroniniu paštu, tai grįžtamumo kvota nėra labai didelė ir siekia 31,22%. Tokią kvotą įtakojo elektroninis bendravimas, nes tik keletas anketų buvo pildomos tiesiogiai susitikus su respondentu.

2.2.1. Lytis

Tyrimo didžiąją dalį imties sudaro moterys, kadangi socialinės pedagogikos specialybę, kaip ir visas pedagogines specialybes, dažniausiai renkasi moterys.

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį, %.

Respondentų lyčių santykis iš dalies atspindi bendrą Lietuvos statistiką: pagal Lietuvos Respublikos statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenis, 2005m. pedagogines specialybes universitetuose pasirinko 18795 studentų. Iš jų 14191 buvo moterys. Tai sudaro 75% visų pasirinkusiųjų (Lietuvos statistikos departamentas, 2007).

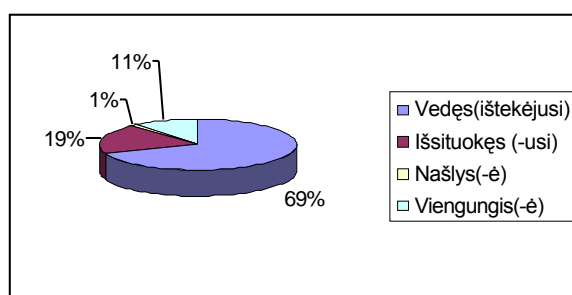
2.2.2 Amžius

Tiriamųjų amžius yra nuo 26 iki 48m. Neakivaizdinės formos studijas dažniausiai renkasi vyresni studentai. Pagal Lietuvos švietimo koncepciją, suaugusiųjų švietimas yra didžiausia

permanentinės švietimo sistemos dalis, apimanti asmenis, paprastai vyresnius kaip 18 metų ir nesimokančius nuosekliojo švietimo mokyklų sistemoje (Lietuvos švietimo koncepcija, 1992).

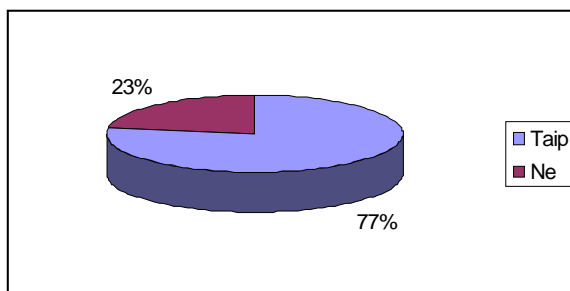
2.2.3. Šeiminė padėtis

Kadangi šiuolaikinis mobilusis pasaulis reikalauja iš žmogaus nuolatinio tobulėjimo, stereotipas, kad baigus studijas kuriama šeima ir auginami vaikai vis rečiau pasitaiko. Ypač kai kalbama apie studijuojančius neakivaizdiniu būdu. Ši studijų forma yra patogi ir prieinama asmenims jau turintiems šeimą, nes nereikalauja pastovaus kontakto su dėstytojais.

2 pav. Respondentų šeiminė padėtis, %.

69% tiriamųjų turi šeimą, o 77% augina vaikus.

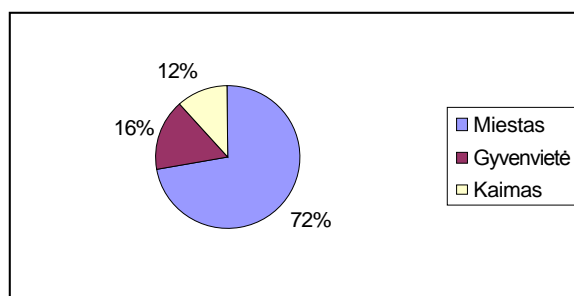

3 pav. Respondentų vaikai, %.

Tikėtina, kad socialinių pedagogų vaikai išaugs dorais piliečiais, nes studijuojant šią specialybę mokoma dalykų, kurie susiję su vaikų auklėjimu. Taip pat socialiniai pedagogai yra arba bent jau turėtų būti stiprios moralės, turintys tvirtas vertybines nuostatas. Visa tai jie perteikia savo vaikams, juos ugdydami ir auklėdami. Kalbant apie Lietuvos demografinę padėtį, tokie rezultatai džiugina, nes žmonės dabar vis dažniau teikia pirmenybę karjerai, materialinei gerovei, o ne vaikams ir šeimai. Džiugu, kad mūsų universiteto socialiniai pedagogai nekeičia savo vertybių, nepasiduoda materializmo manijai ir gerina mūsų demografinę padėtį.

2.2.4 Gyvenamoji vieta

Gyvenamoji vieta lemia daugelį dalykų, susijusių su darbu ir kvalifikacijos kėlimu: manoma, jog mieste daugiau galimybių turi aukštąjį išsilavinimą turintys asmenys. Kaime jie taip pat reikalingi ir dirba, bet turi daug mažiau galimybių kelti kvalifikaciją, tobulėti kaip specialistai. (žr.pav.nr.4). Tyrime dominuoja apklaustieji, gyvenantys mieste-72% respondentų.

4 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, %.

Natūralu, kad mieste gyvenantys asmenys dažniausiai renkasi savo miesto aukštąją mokyklą. Iš 4 pav. matome, kad absolventų, gyvenančių kaimuose ir gyvenvietėse, yra mažiau, tai lemia daugelis veiksnių. Pirmiausia susisiektimo problemos, nes neakivaizdininkai, lyginant su dieninio skyriaus studentais, neturi jokių nuolaidų viešojo transporto paslaugoms. Įtakos turi ir finansiniai ištekliai. Kaip vieną iš priežasčių galima būtų įvardinti ir menką potencialių studentų susidomėjimą bei iniciatyvos stoką. Tokį abejingumą nulemia ir darbdavių požiūris, reikalavimai. Kaimuose ir gyvenvietėse darbdaviai nėra tokie įnoringi ir mažiau reikalauja iš savo darbuotojų. Mieste gyvenantys asmenys kai kuriais atvejais yra priversti kelti kvalifikaciją, o kai kuriems kaime dirbantiems specialistams norą profesiskai tobulėti nulemia tik jų asmeninė iniciatyva, noras ir finansiniai ištekliai.

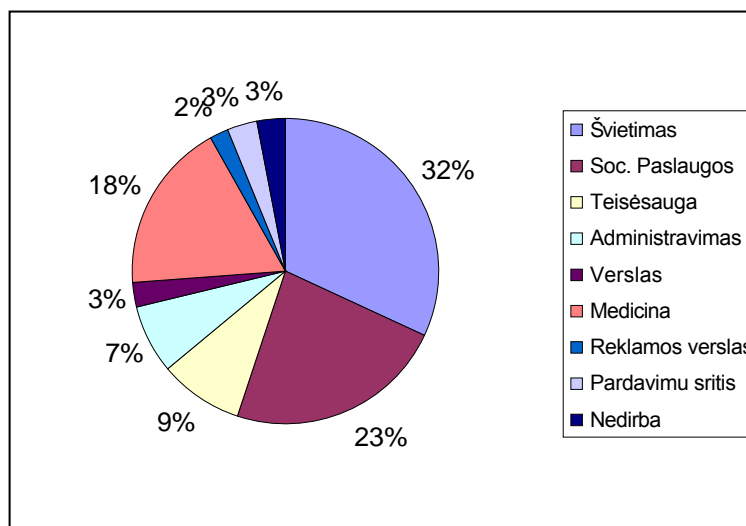
2.3. Tyrimo duomenų analizė

Empiriniame tyrime anketinės apklausos duomenis galima suskirstyti į dvi dalis: Pirmoji skirta pirmosios hipotezės patvirtinimui arba paneigimui, tai yra neakivaizdines socialinės pedagogikos studijas baigusių absolventų profesinės padėties nustatymui. Antroji dalis skirta atskleisti subjektyviam neakivaizdinių studijų socialinės pedagogikos absolventų studijų programos kokybės vertinimui.

2.3.1. Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų absolventų profesinė veikla

2.3.1.1. Veiklos sritys

Pagal Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymą socialiniai pedagogai gali dirbti įvairaus tipo bendrojo lavinimo mokyklose, profesinėse mokyklose, vaikų globos, specialiosiose vaikų globos, ikimokyklinėse įstaigose. Socialiniai pedagogai taip pat gali dirbti rajonų, miesto švietimo skyriuose, pedagoginėse – psichologinėse įstaigose, vaikų teisių apsaugos tarnybose, šeimos paramos, reabilitacijos ir specializuotuose centruose, ligoninėse, kalėjimuose ir kitose švietimo ir socialinėse įstaigose (Dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo, 2001). 32% respondentai iš visų apklaustųjų dirba švietimo srityje, o 23% respondentai realizuoja save socialinių paslaugų srityje, 18% dirba medicinos srityje (žr. 5 pav.)

5 pav. Veiklos sritys, %.

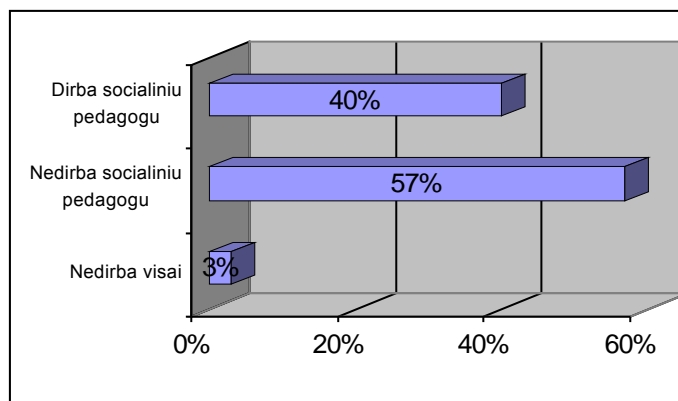
Kalbant apie apklaustųjų profesinę veiklą, rezultatai džiugina, nes iš 101 respondentų tik 3% apklaustųjų yra bedarbiai. Nedarbo priežastys gali būti įvairios. Bet gauti rezultatai iš dalies jau įrodo, jog nedirba jie ne dėl to, kad neranda darbo, o dėl kitų priežasčių. Iš rezultatų galima nustatyti, koks skaičius respondentų dirba ne pagal specialybę. Tai būtų administravimas, reklamos, pardavimų, verslo sritys. Iš visų apklaustųjų šiose srityse dirba tik 15% respondentų.

Rezultatai vienareikšmiškai įrodo, kad daugiausia respondentų dirba tose srityse, kur turi galimybę save realizuoti tik turėdami aukštojo mokslo diplomą.

2.3.1.2. Socialinis pedagogas

Socialiniai pedagogai – vaiko gerovės sergėtojai ir vaiko advokatai – siekia apsaugoti tuos, už kuriuos atsako, tai yra mažiausius ir silpniausius piliečius (Kvieskienė, 2003). Apibūdinimų yra įvairiausių, kadangi socialinio pedagogo specialybė yra labai plati, apimanti daugybę sričių, o socialinio pedagogo veikla ypač svarbi šiandienos gyvenime.

Kadangi Lietuvoje socialinių pedagogų poreikis vis didėja, tai normalu, kad kalbama apie tai vis aktyviau. Vis dažniau žiniasklaidoje publikuojami straipsniai apie socialinių pedagogų etatų kūrimą Lietuvos mokyklose, apie organizuojamus seminarus kvalifikacijai kelti, apie vykdomus projektus, kuriuose didelis dėmesys skiriamas socialinės pedagogikos, kaip būtinos disciplinos integravimui į Lietuvos švietimo sistemą. Šiandien, kalbant apie socialinę pedagogiką, specialistus, išryškėja dvi priešingos pozicijos. Viena jų, kad Lietuvoje socialinių darbuotojų ir pedagogų paklausa vis didėja, kadangi šių specialistų pageidauja vis daugiau socialinių institucijų. Įsigaliojus Socialinių paslaugų įstatymui (2006), vien naujiems socialinių darbuotojų bei pedagogų, kurie dirbs su socialinės rizikos šeimomis, etatams įkurti buvo skirta apie 7,9 mln. litų valstybės biudžeto lėšų (Skriauskaitė, 2006). Kita tendencija, kad visuomenėje vis dažniau kalbama apie socialinio pedagogo darbo sudėtingumą, mažą atlygį ir kitas problemas, todėl socialiniai pedagogai renkasi darbą ne pagal specialybę. 40% apklaustųjų dirba socialiniais pedagogais. Tai mažiau negu pusė visų apklaustųjų.

6 pav. Socialinio pedagogo statusas, %.

Socialiniu pedagogu nedirba 57% respondentų. Darbo ne pagal specialybę priežastys įvairios. Pirmiausia tai gali būti nesėkmingos profesinės socializacijos padarinys, o nesėkmingą

profesinę socializaciją įtakoja daugybė veiksnių, susijusių tiek su darbo mikroklimatu, tiek su valstybės institucijų požiūriu ir veiksmis. Tokie rezultatai įrodo, kad socialinių pedagogų pareiškimuose bei nuogastavimuose yra dalis tiesos. Jie piktinasi, kad valstybė jais nesirūpina, kad jie gauna mažiausius atlyginimus iš visų pedagogų. Vis dažniau tenka išgirsti, kad socialinis pedagogas perka kanceliarines prekes vaikams, važiuoja savo transportu į šeimas, naudoja savo algos resursus tam, kad kokybiškai atliktų savo pareigas. O dar blogiau, kai socialinis pedagogas mokykloje neturi sąlygų atlikti savo tiesioginių pareigų, kadangi privalo tvarkyti dokumentaciją. Pasak Duotaitės (2006), iš socialinio pedagogo pareigybės, šalies mokyklose gyvuojančios vos dešimtmetį, beliko tik pavadinimas. Šias funkcijas turintys specialistai pamažu tampa “buhalteriais” ir “raštinės padėjėjais”. Dažnas socialinis pedagogas turi daugybę darbų ir funkcijų, kurių pareigybėse net nėra, o pernai socialiniams pedagogams primestas dar vienas darbas-mokinio aprūpinimo mokymosi reikmėmis dokumentų tvarkymas (Duotaitė, 2006). Mūsų nuomone, būtent paminėtos priežastys lemia tokį respondentų pasirinkimą.

2.3.1.3. Respondentų pasiskirstymas pagal pareigybes

Kaip jau minėjome, kad asmuo, įgijęs socialinio pedagogo kvalifikaciją gali dirbti įvairiose socialinių paslaugų įstaigose, taip pat įstaigose, kur būtinas aukštasis universitetinis išsilavinimas. Tai galima įvardinti, kaip vieną iš esminių socialinio pedagogo specialybės privalumų. Lentelėje matome, kad daugelis respondentų naudojasi šiuo privalumu, tai rodo absolventų nurodytų pareigybių gausa.

4 lentelė

Ne pagal specialybę dirbantys respondentai, %.

Vyr. Specialistas (-ė)	6%
Vadybininkas (-ė)	5%
Pareigūnas (-ė)	5%
Administratorius (-ė)	5%
Slaugas (-ė)	5%
Metodininkas (-ė)	5%
Socialinis darbuotojas (-a)	5%
Direktorius pavaduotojas (-a)	4%
Dėstytojas (-a)	3%
Mokytojas (-a)	3%
Direktorius (-ė)	2%
Vyr. Auklėtojas (-a)	2%
Gyd. padėjėjas (-a)	2%
Prižiūrėtojas (-a)	1%

Laborantas (-ė)	1%
Med. Sesuo	1%
Vaiku ir jaunimo sveikatos skyriaus vedėjas (-a)	1%
Bibliotekos vedėjas (-a)	1%
Iš viso	57%

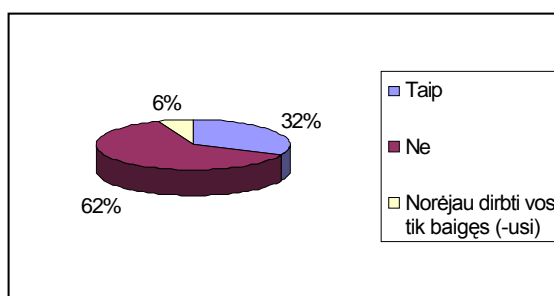
6% respondentų dirba vyr. specialistais įvairiose švietimo įstaigose. Pakankamai daug socialinės pedagogikos absolventų nurodė pareigybes iš medicinos srities. Reikia pastebėti, kad visiškai ne pagal specialybę (administratoriais, vadybininkais) dirba 10% visų absolventų.

2.3.1.4. Darbo stažas

Respondentų darbo stažo vidurkis yra 8 metai. Didžiausias – 30 metų. Stažo vidurkis nėra labai didelis, nors apklausėme absolventus, baigusius studijas 5 metų laikotarpyje. Dirbant socialiniu pedagogu, darbo stažas vaidina svarbų vaidmenį pirmiausia praktikos atžvilgiu. Kuo ilgiau asmuo dirba vienoje srityje, tuo jis geresnis specialistas, kadangi jis turi galimybę nuolat kelti kvalifikaciją, tobulėti tiek profesiskai, tiek kaip asmenybė. Stažas įtakoja ir atlygį už darbą, o pastarasis priklauso nuo kvalifikacijos. Socialinio pedagogo metodininko kvalifikacinės kategorijos galima siekti turint 6 metų socialinio pedagogo darbo praktiką (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2001).

2.3.1.5. Socialinio pedagogo pareigybė neakivaizdinių studijų metu ir po jų.

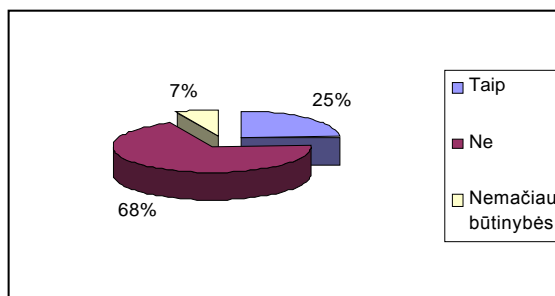
Jau minėjome, kad neakivaizdines studijas dažniausiai renkasi darbingo amžiaus asmenys, todėl studijų pasirinkimas dažniausiai būna motyvuotas, numatytas ir tikslingas, kadangi, pirmiausia neakivaizdinės studijos yra mokamos, todėl pasirinkti studijas vien tam, kad gauti aukštojo mokslo diplomą, būtų nelogiška. Pasirinkimo motyvai gali būti įvairūs: arba respondentas jau dirba socialiniu pedagogu, bet darbdavys reikalauja aukštesnės kvalifikacijos ir tam, kad iš laikyti darbo vietą asmuo renkasi studijas neakivaizdiniu būdu, arba asmeniui atsiranda ilgai laukta galimybė darbovietėje atlikti būtent socialinio pedagogo pareigas ir jis nori baigti studijas, kad vėliau galėtų kompetentingai save realizuoti profesinėje srityje.

7 pav. Darbas pagal specialybę studijų metu, %.

Iš 101 respondentų, tik 32% respondentų studijų metu jau dirbo socialiniais pedagogais. 62% - nedirbo. Kyla natūralus klausimas, kodėl nedirbantys socialiniu pedagogu pasirinko studijuoti šią specialybę? Juk kiekvienas veiksmas turi savo tikslą. Studijų tikslas turėtų būti diplomą ir darbas pagal įgytą specialybę. Nedarbą pagal specialybę gali įtakoti daugelis veiksnių, tiek susijusių su materialine gerove, vertybinėmis orientacijomis, tiek su pasirinkimo laisve.

8 pav. matome, kad įgijus socialinio pedagogo specialybę, darbo vietas pakeitė 25% respondentų. Šuo atveju socialinio pedagogo diplomą jiems buvo labai svarbus ir įtakojo jų tolimesnę profesinę veiklą, pokyčius jų karjeroje ar veikloje.

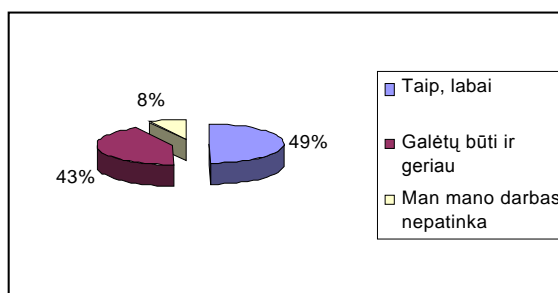
8 pav. Darbo vietos keitimas, įgijus socialinio pedagogo specialybę, %.

Net 68% tiriamųjų nepakeitė darbo vietų, iš to galima daryti dvejopą prielaidą. Pirmoji – sėkminga profesinė veikla, jie toliau dirba ir nekeičia savo pareigybių, o diplomą lieka kaip ramesnės ateities garantas. Antroji - tai tikimybė, kad asmenys nusivylė savo pasirinkimu, suprato, jog negalės dirbti šio darbo dėl jiems vieniems suvokiamų priežasčių.

2.3.1.6. Pasitenkinimas profesine veikla

Viena iš esminių profesinės veiklos sėkmių – pasitenkinimas savo darbu. Žmogui labai svarbu tikėti tuo, ką jis daro ir žinoti, kad jis daro tai teisingai ir nebe reikalo. Profesinėje veikloje labai svarbu jaustis reikalingam, o ypač socialiniam pedagogui svarbu jaustis įvertintam, nes dirbant su žmonėmis, bandant kažką pakeisti jų emociniame ar socialiniame pasaulyje, labai svarbu būti

išgirstam, įvertintam ir reikalingam. Tai yra sėkmingo socialinio pedagogo darbo formulė. Jei nesureikšmėsime materialinių vertybių, tai, galima teigti, jog dėl šių žmogiškų dalykų kyla pasitenkinimas savo darbu.

9 pav. Pasitenkinimas darbu, %.

Respondentų pasitenkinimas darbu yra gana didelis, 49% apklaustųjų yra visiškai patenkinti savo profesine veikla. Tai įrodo, kad beveik pusę apklaustųjų nesigaili savo pasirinkimo ir sėkmingai dirba, nesvarbu, ar darbas pagal specialybę, ar ne.

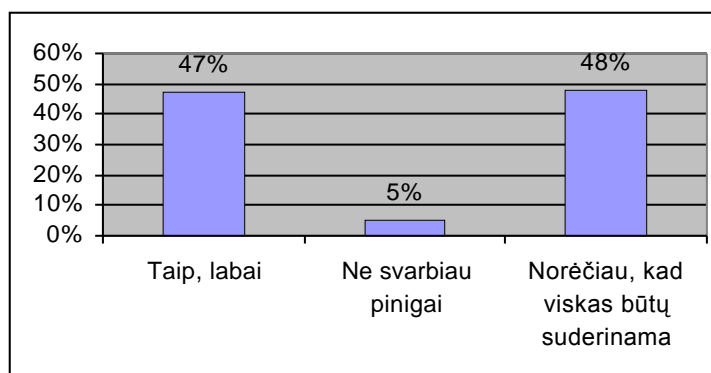
43% tiriamųjų išreiškia nuogąstavimus, kad profesinė veikla tik iš dalies patenkina jų poreikius. Galbūt jiems reiktų koreguoti savo profesinę veiklą, parodyti daugiau iniciatyvos, nes šiuo metu mes gyvename mobiliame pasaulyje, kuris nuolat kinta, todėl gyvenimo kokybės užtikrinimas tampa tik mūsų asmeninės iniciatyvos reikalas.

8% respondentų nejaučia pasitenkinimo savo profesine veikla. Tai įtakoja konkrečios priežastys. Viena iš jų – poreikių neatitinkantis atlygis už darbą, antra – savirealizacijos galimybių stoka.

2.3.1.7. Savirealizacijos ir atlygio santykis

Savirealizacijos procesas – mūsų nuomone, tai dar vienas labai svarbus sėkmingos profesinės veiklos veiksnys. Dirbantis žmogus suvokia, jog pasitenkinimą darbu nulemia savirealizacijos procesas arba materialiniai dalykai. Labai retai šie du elementai tampa vienu ir asmuo gali save visiškai realizuoti profesiskai ir kartu gauti už tai atitinkamą atlygį. 47% respondentų labai svarbu save realizuoti profesinėje veiklose, iš to galima daryti išvadas, kad jie sėkmingai dirba, o materialiniai dalykai netenka svarbos. Tokių respondentų pasirinkimą nulemia žmogaus vertybinės orientacijos. Socialinio pedagogo darbas reikalauja ypatingo atsidavimo, stabilios vertybių sistemos, todėl ne daugelis gali dirbti šį darbą, o ypač kai vertybių sistema yra paremta materializmu. Natūralu ir žmogiška norėti, kad materialinė gerovė sutaptų su profesine savirealizacija, todėl net 48% apklaustųjų anketoje nurodė trečiąjį variantą. Tokie respondentai žavi savo tolerancija, bet reikia pripažinti, jog Lietuvoje šis derinys kol kas ne visada įmanomas. Kalbant apie socialinius pedagogus

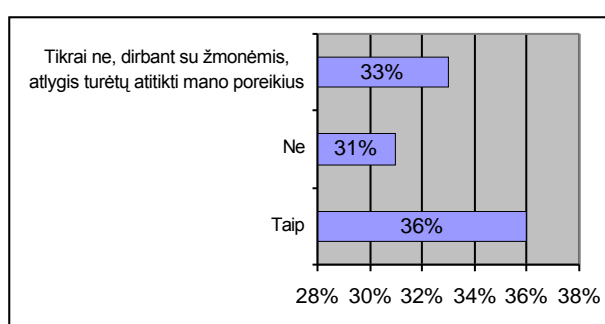
labai gaila, kad atlyginimo vidurkio šios grupės darbuotojams statistika neskaičiuoja, būtų įdomu pažiūrėti, koks buvo ir kaip kito socialinių pedagogų atlyginimo vidurkis. Galbūt tai paaiškintų likusiųjų 5% pasirinkimą.

10 pav. Savirealizacijos procesas, % .

Tiriamiesiems svarbesnis savirealizacijos procesas, nei pinigai. Kalbant apie socialinius pedagogus, tai labai džiugina, nes tai reiškia, jog dirbantys socialiniais pedagogais Šiaulių universiteto absolventai turi tvirtas vertybines nuostatas, o tai - vienas svarbiausių kompetentingo socialinio pedagogo bruožų.

Kokybiškai atliekamam darbui būtina motyvacija; vieniems tai trumpa savirealizacija už minimumą, kitiems - kokybiškai atliekamas darbas už atitinkamą atlyginimą. Jei darbas atitiks dirbančiojo poreikius, nereikės išraiškingų politikų kalbų, tokių kaip R. Šalaševičiūtės kreipimosi į parlamentarus, kad siekiant užtikrinti vaikų teises didžiausia problema yra socialinių darbuotojų trūkumas, nėra kas dirba su šeimomis, todėl surandamas paprasčiausias būdas paimiti vaikus iš šeimų ir patalpinti į globos įstaigas (Šalaševičiūtė, 2006).

11 pav. Atlygis už darbą, %.

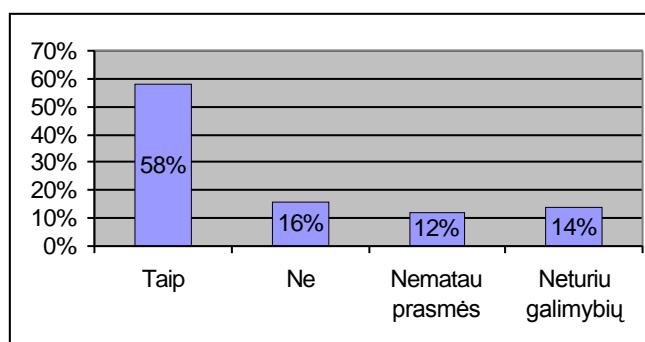
Tiriamųjų atsakymai džiuginantys, kadangi 36% respondentų yra visiškai patenkinti atlygiu už savo darbą. Jei kalbėsime apie socialinius pedagogus, tai galima tvirtinti, jog tai iš dalies paneigia žiniasklaidoje publikuojamus straipsnius, išreiškiančius socialinių pedagogų pasipiktinimą mažiausiu atlyginimu tarp pedagogų ir sunkiomis darbo sąlygomis. A. Šimaitis pripažino, jog

nedidelis socialinių pedagogų atlyginimas yra aktuali problema. Tuo tarpu socialiniai pedagogai skundžiasi, kad gelbėdami vaikus, šeimas nuo skurdo, patys randasi ant skurdo ribos (Šimaitis, 2006).

Pasak G. Kvieskienės, riboti žmogų dirbti, jei jis sugeba, gali gerinti mokyklos įvaizdį, yra mažų mažiausiai kvaila (Kvieskienė, 2005). 33% respondentų suvokia esamą padėtį ir teigia, jog darbas su žmonėmis reikalauja atitinkamo užmokesčio, kuris skatintų motyvaciją dirbti bei prisidėtų prie sėkmingos tolimesnės profesinės veiklos. Pasak Švietimo ir mokslo ministerijos vyr. specialistės, pirmą kartą socialiniams pedagogams koeficientai buvo kelti vidutiniškai 12,6% nuo 2006 09 01. Tai nėra labai spartūs pokyčiai, žinant, kad socialinio pedagogo pareigybės steigiamos jau daugiau kaip 10 metų.

2.3.1.8 Kvalifikacijos kėlimas

Geras specialistas privalo nuolatos tobulėti: plėsti ir gilinti žinias, ugdyti įgūdžius ir gebėjimus. Labai svarbu, kad socialiniai pedagogai būtų įtraukti į nuolatinio mokymosi procesą, siektų kelti savo kvalifikaciją ir nuolat atnaujinti žinias, kadangi tai skatina kintantis socialinis gyvenimas, taip pat faktas, jog socialinio pedagogo specialybė yra dar nauja specialybė, neturinti gilių tradicijų. Socialinio pedagogo veiklos pobūdis nuolat kinta, jau yra parengtas (kol kas nepatvirtintas) naujas socialinių pedagogų kvalifikacinių reikalavimų aprašas (pirmasis buvo paskelbtas 2001m.). Gyvenimo kontekstas rodo, kad socialiniams pedagogams būtina tobulėti dirbant su socialinės atskirties grupėmis. Nuo 1997 metų organizuojami socialinių darbuotojų kvalifikaciniai mokymai, o nuo 2002m. vyksta socialinių darbuotojų atestacija. Tai pirmieji bandymai suteikti socialiniams darbuotojams galimybę tobulėti profesinėje srityje (Ivanauskienė, 2006).

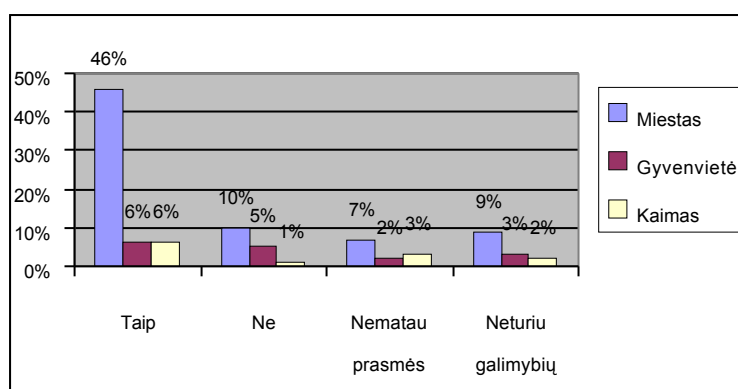

12 pav. Kvalifikacija, %.

58% respondentų kelia kvalifikaciją ir tobulėja profesinėje srityje. 12% respondentų nemato prasmės kelti kvalifikacijos, tai normalu dirbantiems ne pagal specialybę, kadangi vadybininkui kelti socialinio pedagogo kvalifikaciją būtų netikslinga.

14% apklaustųjų neturi galimybių ir 16% respondentų nekelti kvalifikacijos. Galima daryti prielaidą, jog šie respondentai menkai rūpinasi savo profesinės kvalifikacijos kėlimu.

Vienas iš tai lemiančių veiksnių galėtų būti – gyvenamoji vieta. Todėl pažiūrėkime, ar kvalifikacijos kėlimas priklauso nuo gyvenamosios vietos (13 pav.).

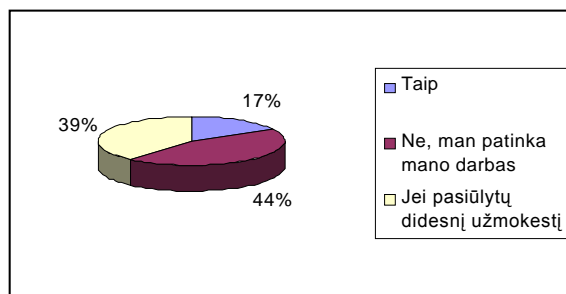
13 pav. Kvalifikacijos kėlimas priklauso nuo gyvenamosios vietos, % .

Daugiausia respondentų, kurie kelia profesinę kvalifikaciją gyvena mieste. Net tie, kurie nekelti, nemato prasmės ar neturi galimybių kelti kvalifikacijos taip pat gyvena miestuose, kur yra daugiau sąlygų profesiniam tobulėjimui. Vadinasi, kvalifikacijos kėlimas tiesiogiai nepriklauso nuo gyvenamosios vietos, tai yra pačių specialistų pasirinkimas. Tuo labiau, kad galimybių yra įvairiausių. Rajonuose, apskrityse, švietimo skyriuose ar centruose nuolat organizuojami seminarai.

Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas taip pat nepamiršta savo studentų. Čia organizuojami seminarai yra prieinami visiems, tuo labiau, kad juos iš klausius, iš duodamas kvalifikacinis pažymėjimas ir suteikiama daug naujų žinių. Kvalifikacijos kėlimas ir noras tobulėti profesinėje srityje yra specialistų pasirinkimo klausimas, nors, mūsų nuomone, tai yra būtinybė, kadangi dirbant su žmonėmis ir norint maksimaliai kokybiškai atlikti savo darbą, žinių atnaujinimas, naujų gebėjimų ir įgūdžių įgijimas yra neišvengiamas.

2.3.1.9. Ateities planai

Šiame skyrelyje turime galimybę iš kelti prioritetus ir pamatyti, kuriems respondentams svarbi savirealizacija, o kuriems svarbesnė materialinė gerovė.

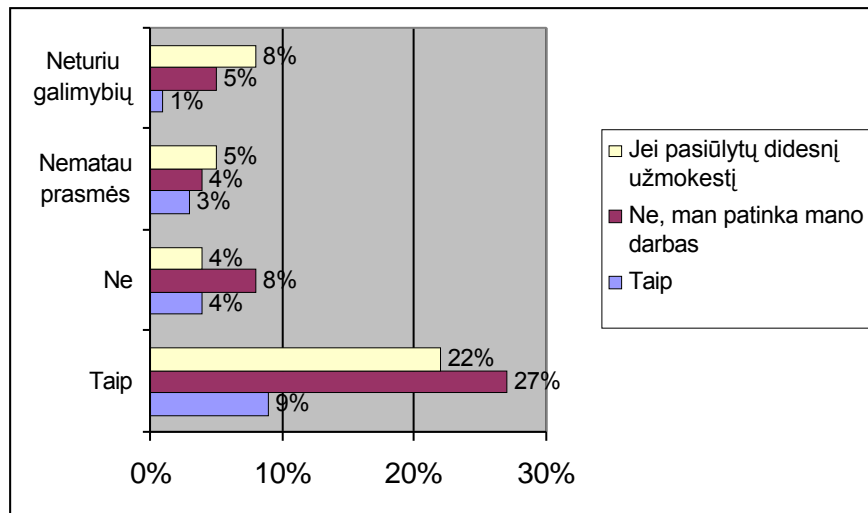
14 pav. Ateities planai, %.

44% respondentų nekeistų darbo, net jei pasiūlytų didesnį užmokestį. Išvada: jie sėkmingai dirba juos tenkina darbovietės mikroklimatas, jie save realizuoja profesinėje veikloje, nesureikšmindami materialinės gerovės.

39% apklaustųjų dirba ne dėl savirealizacijos, o dėl materialinės gerovės. Profesinės veiklos suteikiamos galimybės neatitinka jų poreikių ir jie negali sėkmingai socializuotis, jų darbo užmokestis netenkina, todėl yra galimybė, kad jų darbo kokybė taip pat atitinka jų nepasitenkinimui gaunamu atlygiu.

Kadangi gaunamas atlygis už darbą dažnai priklauso nuo darbuotojo kvalifikacijos ir tai įtakoja darbuotojo ateities planus, galima pažiūrėti, kaip šie trys faktoriai susiję tarpusavyje. 15 paveiksle matome, kad tie respondentai, kurie rūpinasi savo kvalifikacijos kėlimu, nekeistų savo darbo vietos. Tai rodo, kad kvalifikacijos kėlimas įtakoja tolimesnius respondentų planus, kuo aukštesnė jų kvalifikacija, tuo geriau jie įsitvirtina savo darbo vietose ir neplanuoja jos keisti, kadangi atlygis atitinka jų kvalifikaciją ir poreikius.

Tie, kurie nemato prasmės arba neturi galimybių tobulėti profesinėje srityje, keistų savo darbovietę, jei pasiūlytų didesnį užmokestį.

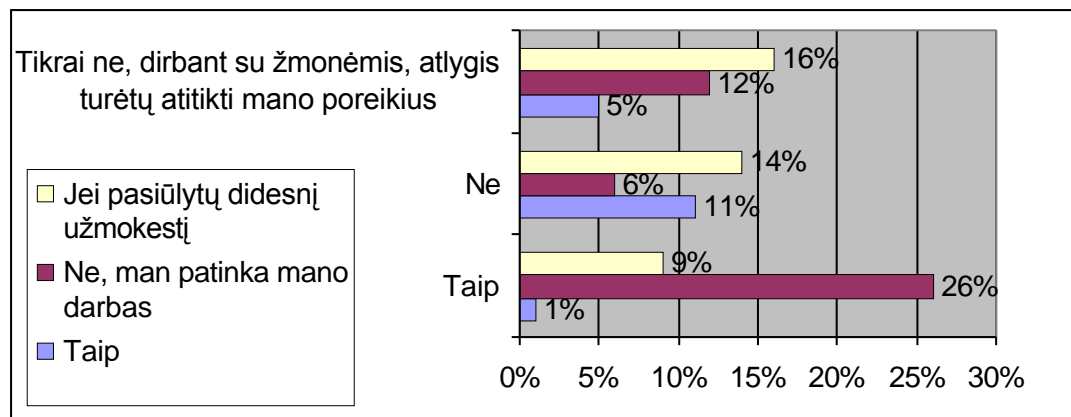

15 pav. Kvalifikacija ir ateities planai, %.

Tai įrodo, kad reikia rūpintis savo kvalifikacija, tobulėti profesinėje srityje, kad galėtum garantuoti sau ilgalaikę darbo vietą ir atlyginimą, atitinkantį poreikius.

Kalbant apie ateities planų priklausomybę nuo atlyginimo, matyti, jog 27% respondentų, kuriuos tenkina užmokestis už darbą, nekeistų savo darbo vietą. Išryškėja materialistinės apraiškos, ateities planai priklauso ne tik nuo įgytos kvalifikacijos, bet ir nuo galimybės gauti didesnę atlyginimą.

14% teigia, kad atlyginimas jų netenkina ir keistų darbą, jei pasiūlytų didesnę atlyginimą. 16% tiriamųjų pripažįsta, kad gaunamas atlygis nepatenkina jų poreikų, todėl keistų darbą, jei pasiūlytų didesnę atlyginimą.

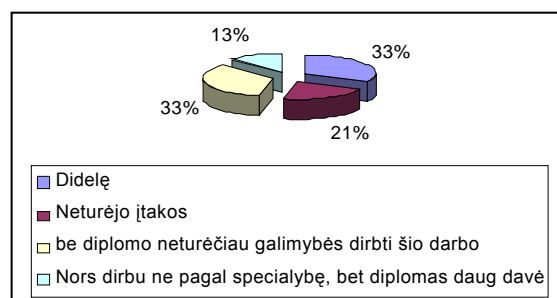
16 pav. Ateities ir atlyginimo santykis, %

2.4. Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos kokybės vertinimas

Kalbant apie studijų kokybę, mokslo įstaigos neturėtų paruošusios ir išleidusios specialistus tuo baigti savo darbą; minimalus susidomėjimas savo klientu, šiuo atveju, studentu, turi išlikti ir baigus mokslo įstaigą. Nenutrūkstamas ryšys tarp dėstytojo ir buvusio studento leis toliau perimti dėstytojo patirtį ir lengviau save realizuoti profesinėje srityje, o tai taip pat galima priimti kaip nenutrūkstamą kokybiškų studijų tąsą, kuri bus naudinga tiek aukštajai mokyklai, tiek ją baigusiam absolventui.

2.4.1 Diplomo įtaka karjerai

Pagal Tarptautinių žodžių žodyną, absolventas – asmuo baigęs aukštesniąją arba aukštąją mokyklą ir gavęs atitinkamą diplomą. (Tarptautinių žodžių žodynas, 2003). Žmogus siekia aukštojo mokslo, kadangi diplomą jam atveria daug karjeros galimybių. Bet ar tikrai aukštojo mokslo diplomą atveria realias galimybes realizuoti save įgytoje specialybėje? O ypač neakivaizdinių studijų absolventai – ar socialinio pedagogo diplomą pakeitė jų gyvenimą? Jeigu žmogus mokosi keletą metų, kad įgytų norimą specialybę, o tapęs socialiniu pedagogu dirba ne pagal profesiją – tokį pasirinkimą įtakoja vienokios ar kitokios priežastys. Vis dažniau Lietuvoje girdima, kad dažnam stojančiajam net nėra svarbu, kokią programą studijuoti. Svarbiausia – gauti aukštąjį išsilavinimą patvirtinantį diplomą. Vyrauja nuostata, kad reikalingas diplomą, o ne žinios.

17 pav. Diplomo įtaka karjerai, %.

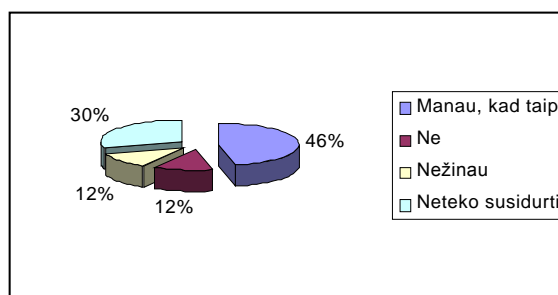
33% respondentų nurodo, kad diplomą turėjo įtakos jų darbo karjerai, vadinasi, kad diplomą jiems nebuvo tik saugios ateities garantas, tai buvo suplanuotas tikslo siekimas, kuris davė rezultatų. Be diplomo dirbti neturėtų galimybės toks pats procentas tiriamųjų, nes pirmiausia dirbant pagal įgytą specialybę, būtinos teorinės ir praktinės žinios. Tokie absolventų atsakymai iš dalies paneigia

plačiai žinomą fenomeną „diplomas be žinių“. Trečdalis apklaustųjų teigia, jog diplomai jiems nėra svarbūs, nes jie dirba ne pagal specialybę. Tai rodo, kad dirbantys ne pagal specialybę, diplomą siekė dėl kitų priežasčių, viena iš jų – saugesnės ateities užsitikrinimas. Likusieji 13%, nors ir dirba ne pagal specialybę, bet pripažįsta, jog diplomai jiems daug davė. Tai galima sieti su asmenybės tobulėjimu, akiračio plėtimu, bendraisiais gebėjimais. Išvada: socialinio pedagogo diplomai vienaip ar kitaip įtakoja tolimesnę absolventų profesinę veiklą.

2.4.2. Neakivaizdinių studijų diplomai

Visuomenės nuomonei, kad neakivaizdinių studijų diplomai neprilygsta dieninių studijų diplomui darbdavių požiūriu, paneigti arba patvirtinti, anketoje buvo įtrauktas klausimas, kuris padėtų išsiaiškinti būtent neakivaizdines socialinės pedagogikos studijas baigusiu asmenų nuomonei.

Rezultatai parodė, kad respondentų neturi vieningos nuomonės. 46% respondentų pasisakė už tai, kad diplomai yra vertinami vienodai, 30% respondentų su šiuo fenomenu neteko susidurti. Respondentų, kurie pažymėjo šiuos du variantus pasirinkimas yra realus ir paaiškinamas, nes dauguma neakivaizdininkų studijų metu jau dirba ir diplomai jiems yra reikšmingas tik kaip profesinio tobulėjimo proceso rezultatas.

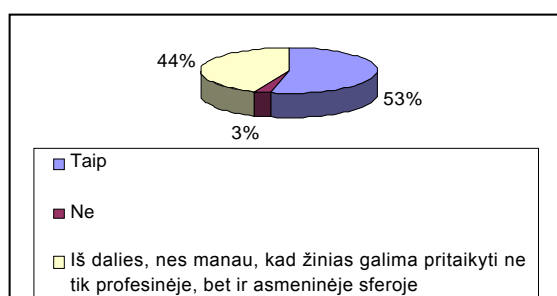

18 pav. Diplomai, %.

12% respondentų teigia, jog neakivaizdinių studijų diplomai neprilygsta dieninių studijų diplomui. Tokių respondentų nuomonę gali įtakoti jų patyrimas ieškant darbo ar keičiant darbo vietą. Toks pats tiriamųjų procentas vengia tiesaus atsakymo, tai gali būti traktuojama, kaip esamos realios situacijos nežinojimas arba asmeninė nuomonė tolerantiškai nutylima.

2.4.3. Studijos- asmenybės tobulėjimas

Nors diplomas ir ne visiems absolventams buvo reikšmingas jų profesiniam pasirinkimui, bet kiekvienos studijos yra tobulėjimas. Ypač socialinės pedagogikos studijos, kurios siūlo pakankamai modulių, kurie suteikia ne tik profesinių žinių, bet ir įdomios informacijos žmogui, kurią galima panaudoti asmeniniame gyvenime, kasdieniškose situacijose. Tokie moduliai specialistams suteikia daugiau kompetencijų, o nedirbantiems pagal specialybę – asmeninio tobulėjimo. Toks studijų universalumas atspindi gerą studijų kokybę, nes jei studentas gauna žinių ir jam vertingos informacijos, tai jis pasirinko kokybiškas studijas.

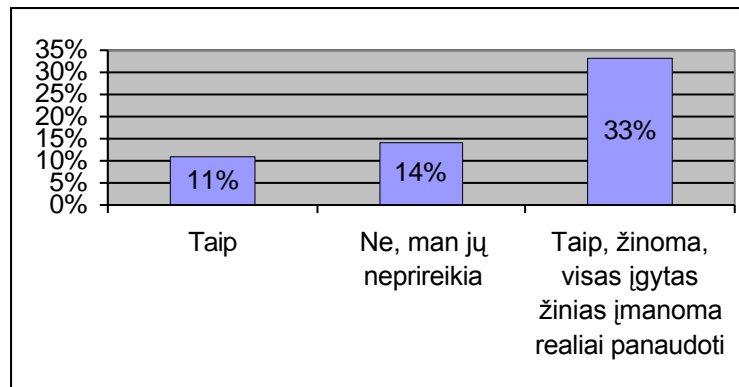

19 pav. Studijos ir tobulėjimas, %.

Kad studijos yra tiek profesinis, tiek asmenybės tobulėjimas, įrodo anketinės apklausos rezultatai. 53% respondentų teigia, kad jie įgijo daugiau kompetencijų. Kadangi studijų rezultatai yra nepaprastai svarbus studijų kokybės parametras (Pukelis, 2003), tai atsakymai įrodo, kad kokybiškos studijos davė rezultatų ir studentai patobulėjo asmeninėje sferoje. 44% respondentų mano, kad jei žinios, įgytos studijų metu, nepasitarnauja profesinėje srityje, tai jas galima panaudoti asmeninėje sferoje. 3% tiriamųjų teigia, kad studijos neprisidėjo prie jų asmenybės tobulėjimo. Lieka tikėtis, kad jos buvo ar bus naudingos bent jų profesinėje veikloje.

2.4.3.1 Žinių panaudojimas nedirbant socialiniu pedagogu

Mūsų nuomone, visas įgytas žinias galima panaudoti ne tik profesinėje srityje, bet ir kasdieninėse situacijose, tuo labiau, kad nei vienas asmuo negali būti garantuotas dėl savo ateities pokyčių viena ar kita linkme. 5 paveiksle matėme, kad socialiniu pedagogu nedirba 57% respondentai. Įdomu, ar jie naudoja studijų metu įgytas žinias savo profesinėje veikloje. 33% socialiniu pedagogu nedirbančių apklaustųjų pritaria mūsų nuomonei, kad visas žinias galima realiai panaudoti. Iš tiesų, jau kalbėjome, kad turint socialinio pedagogo išsilavinimą, galima dirbti įvairiose švietimo ar teisėsaugos institucijose, kur, mūsų nuomone, turimos žinios tikrai reikalingos

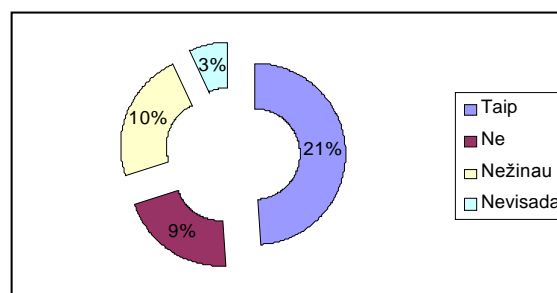
20 pav. Žinių panaudojimas, nedirbant socialiniu pedagogu, %.

14% respondentų šių žinių neprireikia, darbas ne pagal specialybę gali būti pagrindinė tokio atsakymo priežastis. Normalu, kad dirbant verslo srityje, socialinės pedagogikos žinios nereikalingos. 11% respondentų tvirtai teigia, jog įgytas žinias naudoja savo profesinėje veikloje, tai suprantama, kadangi socialinės pedagogikos programoje yra įtraukta disciplinų, kurios yra pakankamai universalios ir aktualios bet kurioje srityje dirbantiems asmenims.

Didžioji dalis respondentų suvokia, kad bet kokios žinios yra reikalingos tiek profesinėje, tiek asmeninėje srityje.

2.4.3.2. Žinių panaudojimas dirbant socialiniu pedagogu

Socialiniais pedagogais dirbantys respondentai žinių panaudojimą profesinėje srityje vertina pakankamai pozityviai.

21 pav. Žinių panaudojimas dirbant socialiniu pedagogu, %.

21% respondentų teigia, jog jiems pakanka žinių dirbant pagal pasirinktą specialybę. Tai džiugina, nes toks pasirinkimas įrodo, kad šie absolventai studijų kokybę vertina teigiamai ir neturi jokių priekaištų. 10% apklaustųjų vengia tiesaus atsakymo, kadangi dirbant pagal įgytą specialybę, mūsų nuomone, nelogiška būtų nežinoti apie tai, su kuo jie susiduria kiekvieną dieną. 9% apklaustųjų teigia, jog jiems nepakanka žinių, įgytų studijų metu. Tokį pasirinkimą galėjo įtakoti tai,

kad, asmuo turintis socialinio pedagogo kvalifikaciją, gali dirbti įvairiose institucijose. Jei studijų metu praktika buvo atlikta mokykloje, tai dirbant teisėsaugos srityje žinių trūkumas tampa visai realus.

Gerinant socialinės pedagogikos programos kokybę, reikėtų atsižvelgti, kad praktikos ir suteikiamos teorinės žinios būtų universalesnės ir orientuotos į daugelį institucijų, kur dirbti gali socialinio pedagogo bakalauro studijas baigęs asmuo.

2.4.4. Studijos ir jų vertinimas

Pasak Pukelio (2003), globalizacijos procesai didina mobilumą darbo rinkoje, todėl kvalifikacijų bei diplomo pripažinimo problema tampa vis aktualesnė (Pukelis, 2003), taip pat darbo mikroklimatas, kolegos, kurie palankiai, arba nepalankiai vertina aukštesnę kvalifikaciją turintį darbuotoją. Aplinkos vertinimas tampa aktualus ir pačiam darbuotojui.

35% respondentų pripažįsta, kad po studijų baigimo kolegos juos labiau vertina. Tai natūralu, nes kuo aukštesnę darbuotojo kvalifikacija, tuo jis yra labiau vertinamas tiek kolegų tarpe, tiek darbdavių. Aukštesnę kvalifikaciją turintis asmuo dažniausiai darbe tampa autoritetu į kurį bet kada galima kreiptis pamokymų ar patarimų.

Toks pats skaičius (35%) respondentų teigia, kad baigtos studijos ir įgyta kvalifikacija įtakojo jų savijautą ir suteikė pranašumų prieš žemesnės kvalifikacijos darbuotojus. Toks pasirinkimas džiugina, kadangi darbuotojo savijauta darbinėje aplinkoje įtakoja jo darbo kokybę, jo profesinę veiklą, norą toliau tobulėti profesinėje srityje. Tai ypatingai svarbu dirbantiems pagal specialybę, nes jų darbo rezultatai iš dalies priklauso nuo jų savijautos darbinėje aplinkoje, nuo pasitikėjo savo jėgomis ir profesine kompetencija, nuo bendradarbių požiūrio į jų profesinę veiklą.

22 pav. Studijos ir vertinimas, %.

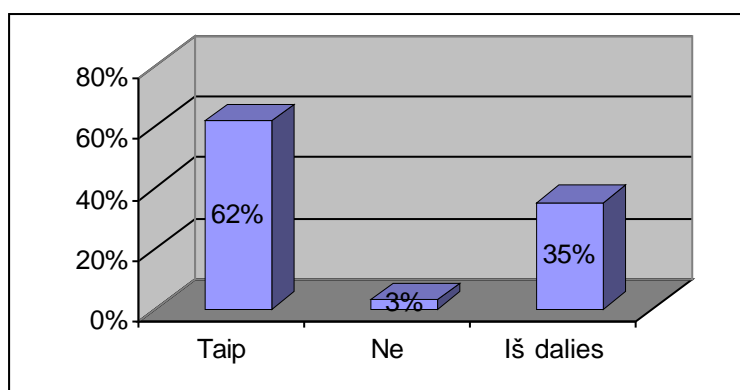
30% apklaustųjų teigia, kad pranašumų neįgijo, nes dirba ne pagal specialybę. Jei tai reali situacija, tai galima teigti, kad aukštosios studijos nėra vertinamos dirbančiųjų ne pagal specialybę

tarpe, bet, mūsų nuomone, žmogus, baigęs aukštąją mokyklą, savaime tobulėja ir įgyja kompetencijų, bei gebėjimų.

2.4.5. Studijų kokybės vertinimas

Studijų kokybės išorinis ir vidinis vertinimas yra labai svarbūs aukštajai mokyklai. Šį vertinimą atlieka pati aukštoji mokykla arba studijų kokybės vertinimo institucijos. Svarbų vaidmenį šiame vertinime atlieka ir vartotojų, t.y. studentų, nuomonė.

Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų absolventai (2001-2005) studijų programą vertina pakankamai pozityviai. Atsakydami į šį anketos klausimą, respondentai turėjo pasirinkti vieną iš trijų gana tiesmukiškų atsakymų variantų.

23 pav. Studijų kokybės vertinimas, %.

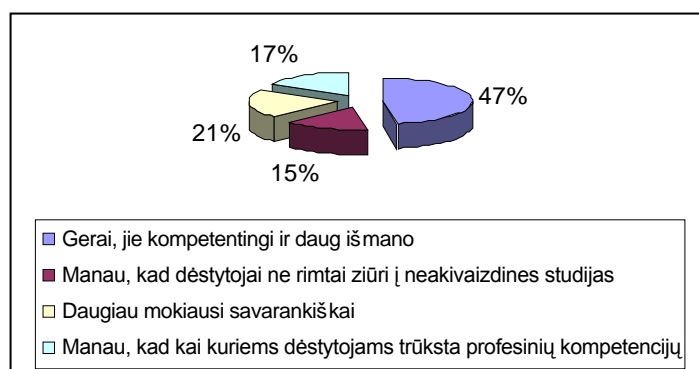
62% respondentų palankiai vertina socialinės pedagogikos studijų programą, tai byloja apie absolventų pasitenkinimą studijų kokybe ir tik 3% apklaustųjų nurodo, kad studijos nepatenkino jų lūkesčių.

35% tiriamųjų iš dalies patenkinti studijomis. Jų nuomonę ir pasirinkimą galėjo lemti įvairios priežastys. Pirmiausia, dėstytojų darbo vertinimas.

2.4.5.1. Dėstytojų darbo vertinimas

Dėstytojų kompetencija – vienas iš rodiklių, vertinant studijų kokybę. Žinant, kad dėstytojų darbas praktiškai nėra vertinamas išoriniu požiūriu, dėstytojo darbo kokybės patikrinimas galimas tik atsiradus pareiškimams arba prielaidoms apie pareiginius nusižengimus. Bandėme išsiaiškinti, kaip studentai vertina dėstytojų veiklą, kadangi vis dažniau akademinė visuomenė, o ypač studentai,

kalba apie neakivaizdinių studijų kokybės nuosmukį. Dėstytojų nekompetentingumas, studentų subjektyvia nuomone, gali būti įvardijama pagrindinė to priežastis.

24 pav. Dėstytojų darbo vertinimas, %.

Tyrimo rezultatai yra prieštaringi. 47% respondentų neturi jokių priekaištų savo dėstytojams, o teorija, kad dėstytojai nerimtai žiūri į neakivaizdininkus nepasitvirtino, nes tokią nuomonę pareiškė tik 15% apklaustųjų. 21% respondentų teigia, jog daugiausia mokėsi savarankiškai, tokį atsakymą galima traktuoti kaip užslėptą nepasitenkinimą, nes neakivaizdinių studijų metu studentas, nors ir rečiau nei dieninio skyriaus, priverstas bendrauti su dėstytoju ir žinoma, turi savo nuomonę apie kiekvieną iš jų. Tik galbūt pagarba buvusiems dėstytojams neleidžia jos išreikšti.

17% apklaustųjų nebijodami išreiškia savo nuomonę teigdami, jog kai kuriems dėstytojams trūksta profesinių kompetencijų.

2.4.5.2. Pasiūlymai dėstytojams

Tyrimo metu apklaustieji turėjo galimybę ne tik išreikšti savo nuomonę apie dėstytojų darbą bet ir ją argumentuoti, teikdami pasiūlymus ir rekomendacijas.

5 lentelė

Pasiūlymai dėstytojams

Patiems domėtis dėstomu dalyku	1%
Keisti vertinimo sistemą	1%
Labiau atsižvelgti į studentų poreikius	2%
Daugiau studentams skirti užduočių	2%
Viską	3%
Palengvinti atsiskaitymus	3%
Atskleisti savo kompetencijas	4%
Keisti bendravimo kultūrą	5%
Nežinau	5%

Daugumos dėstytojų darbas tenkina	5%
Suteikti daugiau žinių iš praktikos	10%
Rimčiau žiūrėti į neakivaizdines studijas	10%
Įdomiau išdėstyti medžiagą	12%
Nėra pasiūlymų	12%
Nieko nereikia keisti	25%
Iš viso	100%

Pasiūlymai įvairūs, kadangi kiekvienas respondentas rašė juos individualiai.

25% respondentų siūlo nieko nekeisti dėstytojų darbe – vadinasi, jie patenkinti ir pozityviai vertina dėstytojų darbą.

12% neparašė savo pasiūlymų, nes atviro tipo klausimai anketoje nėra privalomi. 12% respondentų siūlo įdomiau išdėstyti medžiagą, tokie pasiūlymai gimsta iš noro gauti įdomių, naujų praktinių žinių, o ne tik „sausą“ teoriją. Tiek pat tiriamųjų siūlo rimčiau žiūrėti į neakivaizdines studijas, vis dėlto abejonės dėl dėstytojų nepakankamo dėmesio neakivaizdinėms studijoms išlieka. 10% absolventų akcentuoja praktikos trūkumą. Tai svarbus momentas ateityje koreguojant socialinės pedagogikos studijų programą.

5% tiriamųjų teigia, jog daugumos dėstytojų darbas juos tenkino, toks nekonkretus pareiškimas rodo, kad yra dėstytojų, kurių darbas dėl vieno ar kitų priežasčių studentų netenkina.

5% apklaustųjų išvengia mūsų tyrimui svarbių pasiūlymų, jų nežinojimas apsunkina bendras tyrimo išvadas.

5% apklaustųjų dėstytojams siūlo keisti bendravimo kultūrą. Tai svarbus pareiškimas, kadangi bendravimas su studentu taip pat atskleidžia dėstytojo kompetenciją. Neakivaizdininkai yra suaugę žmonės, tai ir bendravimas tarp dėstytojo ir studento turėtų būti lankstus, bet neperžengiantis ribų. Dėstytojas visada turi išlikti autoritetu, kai kalbama apie dėstytojo ir studento bendravimą.

4% tiriamųjų dėstytojams siūlo labiau atskleisti savo kompetencijas - įdomus pasiūlymas, nes, mūsų nuomone, nėra tokio dėstytojo, kuris, išmanydamas savo discipliną, nesistengtų visų žinių perteikti studentams.

3% tiriamųjų teikia studentams būdingus pasiūlymus – palengvinti atsiskaitymus. Tai galėtų būti išspręsta abipusiu dėstytojo ir studentų susitarimu, priimant visiems tinkantį atsiskaitymo būdą.

3% tiriamųjų teikia abstraktų pasiūlymą, kurio neįmanoma realiai įgyvendinti. Šis pasiūlymas atspindi studentų nepasitenkinimą visais ir viskuo, o tokios absurdiškos situacijos koreguoti neįmanoma.

2% absolventų siūlo skirti daugiau užduočių studentams, tai rodo studentų norą išmokti, o ne veltui praleisti laiką studijų metu.

2% tiriamųjų nori, kad būtų labiau atsižvelgta į jų poreikius. Savo poreikius visada galima pateikti dėstytojui ir, mūsų nuomone, jei bus galimybė, į pastabas bus būtinai atsižvelgta.

1% absolventų nepatenkintas dėstytojų vertinimo sistema. Tai labai subjektyvus požiūris, nes vertinimas vienam studentui gali būti labai blogas, o kitam priimtinas. Mes manome, kad koks vertinimas bebūtų, jis turi būti įrodytas ir argumentuotas, tada nebus problemų, nes visi žinos, už ką ir kodėl nusipelnė tokio vertinimo.

1% respondentų siūlo dėstytojams patiems domėtis dėstomu dalyku. Manome, jog kiekvienas dėstytojas ne tik gali, bet ir privalo domėtis savo dėstomu dalyku, kadangi jis yra grandis, kuri jungia visą grandinę, vadinamą studijų kokybe.

Tokie pasiūlymai labai pasitarnauja atskleidžiant studijų kokybės vertinimą studentų požiūriu, tik apgailestaujame, kad jie nėra labai išsamūs ir daryti vienokias ar kitokias išvadas yra labai sunku.

2.4.5.3. Moduliai

Į kokybiškų studijų sąvoką įeina daugelis komponentų: studijų trukmė, studijų turinys, modulių išsidėstymas ir jų svarba, materialinių išteklių suderinamumas ir kt. Absolventai negali vertinti visų komponentų, nes kai kurie dalykai nėra jų kompetencijoje, bet modulių naudingumą praktikoje tiksliausiai gali nustatyti tik su tuo susidūręs darbinėje veikloje asmuo. 39% socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų absolventams ne visi moduliai buvo reikalingi. 61% respondentai teigia atvirkščiai. Tie, kurie mano, kad ne visi moduliai reikalingi turėjo galimybę parašyti atsisakytinus modulius. Tai galime pamatyti 6 lentelėje, kur pagal dažnį surikiuoti moduliai, kurių, respondentų nuomone, šioje studijų programoje reikėtų atsisakyti.

6 lentelė

Atsisakytini moduliai

Fonetikos, raiškaus skaitymo, žaidimų teorijos	1%
Lėlių teatro terapijos	1%
Aplinkosaugos, kriminologijos	1%
Laisvai pasirenkamų modulių	1%
Kalbos kultūros	1%
Teisės	1%
Deviacijos	2%
Istorijos	3%
Spec. pedagogikos	3%
Nežinau	4%

Filosofijos	5%
Neatsimenu	5%
Tų, kurie nesusiję su mūsų specialybe	8%
Logikos	15%
Nėra pasiūlymų	21%
Jokių	28%
Iš viso	100%

28% respondentų teigia, kad visi moduliai reikalingi ir nereikėtų nei vieno atsisakyti, tai galima paaiškinti, kad realiai kiekviena studijuojama disciplina yra vertinga bendrųjų žinių įgijimo požiūriu.

21% tiriamųjų nepateikia pasiūlymų, tai liūdina, kadangi, siekiant išsiaiškinti studentų požiūrį į programos kokybę, sunku daryti išvadas ir koreguoti situaciją.

15% respondentų siūlo atsisakyti logikos modulio, toks pasiūlymas gali įtakoti ateityje sudarinėjant studijų programas.

Toliau neįmanoma sugrupuoti studentų siūlymų, kadangi, tai yra labiau subjektyvus vertinimas, kuris gali neturėti argumentų. Pvz., absolventas gali siūlyti atsisakyti modulio vien todėl, kad jam nepatiko dėstytojas ar jo vertinimo sistema ir pan.

Daugiausia siūloma atsisakyti tų modulių, kurie mažiausiai tiesiogiai susiję su pasirinkta specialybe. Tai įrodo, kad ne visi mokomi moduliai yra reikalingi, o nereikalingų dalykų mokymasis gali būti traktuojamas kaip viena iš nekokybiškų studijų įrodymų.

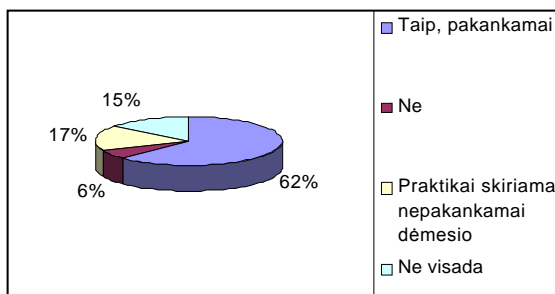
2.4.6. Praktika

Tobulinant studijų kokybę, ieškant teorinės medžiagos atnaujinimo galimybių, svarbu skirti pakankamai dėmesio praktiniams užsiėmimams jų turiniui ir formoms, kadangi praktika, atlikta pagal pasirinktą specialybę, suteikia profesinių gebėjimų, studentas turi galimybę susipažinti su darbo specifika, darbine aplinka, darbo metodikomis, socialiniais vaidmenimis. Socialinių pedagogų studijų metu ypatingas vaidmuo tenka praktiniam socialinių pedagogų rengimui. Tai yra neatsiejama socialinės pedagogikos bakalauro studijų dalis (Alifanovienė, 2005).

Socialinės gerovės ir negalės fakultetas nelieka abejingas savo teikiamų studijų programomis ir jų kokybei. S. Ališauskienės vadovaujamas tyrimas „Studijų kokybės: praktikų turinio ir organizavimo analizė“ buvo vienas pirmųjų žingsnių, pradėjusių panašius tyrimus Šiaulių universiteto Socialinės gerovės ir negalės fakultete. Tyrimas įrodė, kad praktikų klausimas yra labai

aktualus, o apklausos rezultatai paskatino sudaryti darbo grupę, kuri rūpintųsi praktikų organizavimu ir atlikimu (Krikščiūnienė, 2006).

Socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos absolventai studijų metu atliko tris praktikas: stebimąją, socialinio darbo ir socialinio pedagogo. Pateikiame mūsų tyrimo rezultatus apie praktikų kiekio vertinimą.

25 pav. Praktikų kiekis, %.

62% tiriamųjų praktinių užsiėmimų visiškai užteko, tai iš dalies paneigia nuomonę, jog studijų programos kokybės smukimą įtakoja praktikų trūkumas.

17% respondentų teigia, jog praktikai skiriamas nepakankamas dėmesys, tai galima traktuoti kaip nepasitenkinimą ne praktikų kiekybe, o kokybe, nes pirmiausia praktika turi būti naudinga pačiam studentui kaip būsimam specialistui, todėl vertinant studijų programos kokybę praktikų atžvilgiu, reikėtų, ne tik įvertinti jų kiekį, bet ir naudą.

15% absolventų teigia, kad jiems ne visada užteko praktikų, tai galima paaiškinti tuo, kad praktikos atlikimo vieta ir jos pobūdis neatitinka tos vietos ir veikos, kurioje absolventas šiuo metu dirba.

6% tiriamųjų teigia, jog jiems praktikų neužteko, tokį pasirinkimą gali lemti gebėjimų ir kompetencijų trūkumas realizuojant save profesinėje srityje, kadangi būtent praktikos metu studentas pritaiko teorines žinias praktiškai ir turi galimybę stebėti savo profesinį progresą ar regresą. Todėl labai svarbu, kad atliekama praktika tiesiogiai sietųsi su teorinėmis žiniomis ir suteiktų galimybę suvokti, kokios žinios yra reikalingiausios būsimame darbe.

2.4.6.1. Vertingiausios ir įdomiausios praktikos

Respondentai tyrimo metu turėjo galimybę išskirti jiems įdomiausią ir vertingiausią praktiką ar praktikas. Atsakymai buvo labai įvairūs, todėl pabandėme juos suskirstyti ir tyrimui panaudoti dažniausiai absolventų anketose įvardintas praktikas.

7 lentelė

Vertingiausia ir įdomiausia praktika, vnt

Institucijos	Tiriamieji, %
Neatsakyta	2%
Nežinau	2%
Neatsimenu	3%
Jokia	4%
Reabilitacijos centre	4%
Soc. paslaugų centre	10%
Prevencinėje institucijoje	18%
Mokykloje	28%
Visos įdomios ir vertingos	29%
Iš viso	100%

29% respondentų teigia, jog visos praktikos buvo įdomios ir vertingos. Natūralu, nes visos trys praktikos glaudžiai susijusios su studijuojama sritimi, tai savaime jos yra vertingos, o tai, kad jos ir įdomios – džiugina, nes tai reiškia, kad praktikų forma ir turinys visiškai patenkino studentų lūkesčius.

28% tiriamųjų išskyrė praktiką mokykloje. Toks pasirinkimas nestebina, nes 1-oje mūsų tyrimo dalyje nustatėme, jog daugiausia respondentų dirba švietimo sistemoje, normalu, kad 28% respondentų labiausiai vertina praktiką, atliktą toje srityje, kurioje arba dirbo studijų metu, arba vėliau įsidarbino.

18% tiriamųjų išskiria praktiką prevencinėse institucijose. Toks pasirinkimas iš dalies atskleidžia respondentų asmeninius bruožus, nes mūsų manymu, praktika prevencinėse institucijose yra viena sunkiausių praktikų, reikalaujanti tvirtos asmenybės, daug energijos ir kantrybės. Džiugu, kad tiesioginis susidūrimas su darbo specifiška nepakeitė tiriamųjų pasirinkimo studijuoti būtent socialinę pedagogiką.

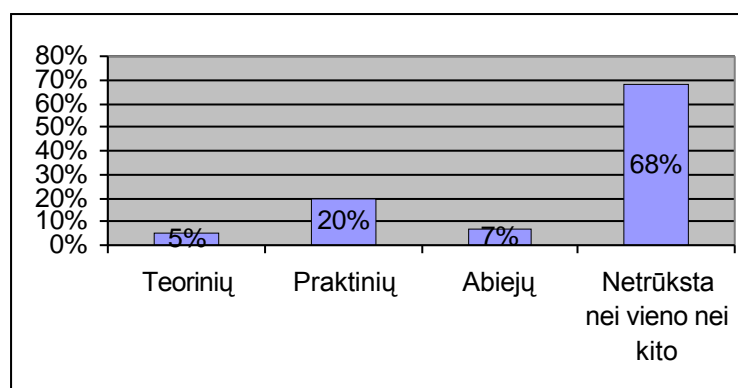
14% absolventų atliko praktiką su neįgaliaisiais reabilitaciniuose ar socialinių paslaugų centruose. Darbas tokiose institucijose reikalauja begalinio atsidavimo ir kantrybės. Tai, kad jiems ši praktika patiko, galima tik džiaugtis, nes ne kiekvienas sugebėtų dirbti su protinę ar fizinę negalią turinčiais asmenimis.

4% apklaustųjų atsakymas konkretus. Šie absolventai galbūt nusivylė savo profesiniu pasirinkimu, todėl teigia, jog jokia praktika nebuvo įdomi ir vertinga.

Likusiųjų siūlymai arba jų nebuvimas apsunkina mūsų tyrimo išvadų sudarymą, nes jie neišreiškė jokios nuomonės.

2.4.6.2. Teorinės ir praktinės žinios

Tiriamieji, vertindami žinių trūkumą ar pakankamumą, kartu vertina ir studijų programos kokybę. Daugiausia respondentų, 68% absolventų teigia, kad jiems netrūksta nei teorinių, nei praktinių žinių. Tai įrodo, kad buvo pasirinkta teisinga studijų proceso forma ir teorijos ir praktikos atžvilgiu.

26 pav. Teorinės ir praktinės žinios, %.

20% tiriamųjų teigia, jog jiems labiausiai trūksta praktinių žinių, tokį pasirinkimą gali įtakoti studijų metu pasirinktų praktikų ir jų teikiamų galimybių neišnaudojimas.

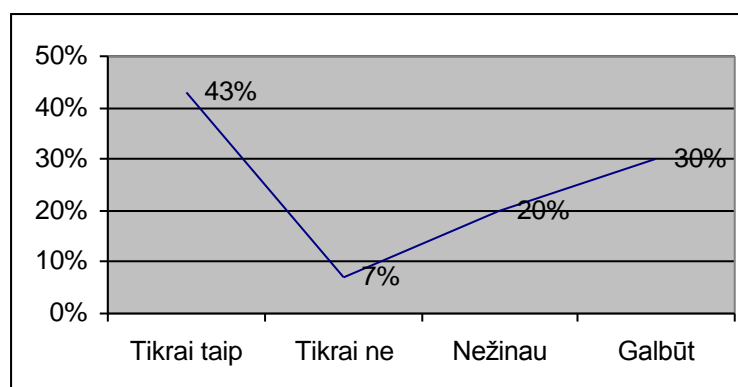
7% tiriamųjų teigia, jog jiems trūksta tiek teorinių tiek praktinių žinių, tokiu atveju, mūsų nuomone, studentai, studijų metu, nerodė pakankamai iniciatyvos, kad įsisavintų teorines žinias ir vėliau jas sėkmingai pritaikytų praktikoje, todėl jiems sunku save realizuoti profesinėje srityje, o atsakomybę lengviausia perleisti studijų kokybei.

5% respondentų išskiria teorinių žinių trūkumą. Viena iš priežasčių gali būti ta, kad teorinės žinios profesinėje veikloje yra naudojamos rečiau ir greičiau užsimiršta, o gebėjimai atsiradę per praktiką išlieka ilgam. Žinoma, tai priklauso ir nuo praktinių užsiėmimų turinio, todėl praktika pirmiausia turi būti naudinga būsimam specialistui ir, žinoma, įdomi.

2.5. Aukštosios mokyklos ir specialybės pasirinkimo klausimas

Kalbant apie studijų kokybės vertinimą aukštojoje mokykloje, aukštą studijų kokybę įtakoja daugelis veiksnių (kai kuriuos jau aptarėme ankstesniuose skyriuose), ją gali vertinti tiek pati aukštoji mokykla, tiek reikalui esant kitos institucijos ir, žinoma, akademinis jaunimas.

Didžiausias pastarojo įvertinimas būtų noras dar kartą (esant galimybei) studijuoti toje pačioje aukštojoje mokykloje, tą pačią specialybę.

27 pav. Studijų Šiaulių universitete pasirinkimo galimybės, %.

43% absolventų pasirinktų studijas Šiaulių universitete, tai byloja apie universiteto autoritetą Lietuvos aukštųjų mokyklų tarpe.

30% apklaustųjų abejoja, galbūt aukštoji mokykla nepatenkino jų lūkesčių.

20% respondentų nežino, ar pasirinktų šią aukštąją mokyklą, tai rodo, kad jiems trūksta žinių apie Lietuvos aukštąsias mokyklas, apie jų reitingavimą ir pan.

7% nepasirinktų savo studijoms Šiaulių universiteto, tai rodo, kad absolventai liko nepatenkinti Šiaulių universiteto teikiamomis paslaugomis, studijų kokybe. Priežastys šiam nepasitenkinimui gali būti įvairios, keletą iš jų mes jau aptarėme ankstesniuose skyriuose.

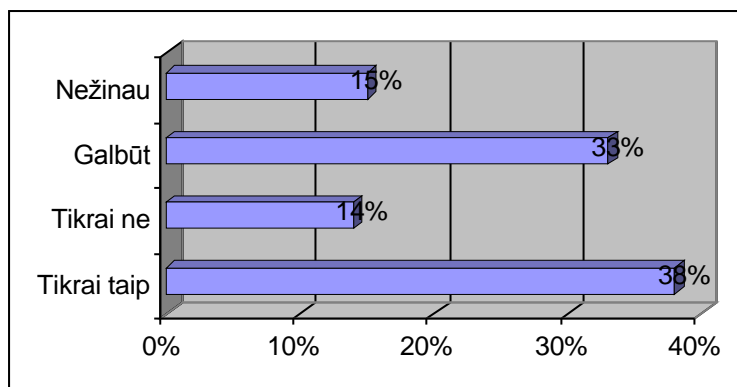
Išvada, kad rezultatų negalima vienareikšmiškai vertinti. Šiaulių universitetą tikrai pasirinktų 43% respondentų, likusius 58% galima iš dalies priskirti tai grupei, kurie tikriausiai nepasirinktų šios aukštosios mokyklos.

Pirmiausia, norint, kad studentai rinktųsi vieną ar kitą aukštąją mokyklą, labai svarbų vaidmenį atlieka įvaizdis. Įvaizdžio gerinimo procesas, tai nėra vien universiteto vadovų ar darbuotojų atsakomybė. Kiekvienas studentas taip pat gali prisidėti prie šio proceso: garsinti savo aukštąją mokyklą moksliniais pasiekimais, visais būdais prisidėti prie universiteto autoriteto kėlimo. Jei baigtos aukštosios mokyklos vardas keliapasiatikėjimą, bus patikima ir įgytų žinių kokybė, o tuo pačiu ir darbuotojo vertinimas bus pozityvus.

Jau minėjome, kad socialinio pedagogo specialybė – sudėtinga ir daug pastangų bei atsidavimo reikalaujanti profesija. Pasitaiko, kad žmonės pasirenka studijuoti specialybę, bet nieko nežino apie šio darbo specifiką, todėl daugelis nusivilia.

38% absolventų, jei turėtų galimybę, pasirinktų būtent socialinio pedagogo specialybę. Tai nėra labai didelis procentas, todėl išvada tokia, kad vis dėlto ne visi absolventai yra patenkinti savo pasirinkimu ir to priežastis nebūtinai yra bloga studijų programos kokybė.

Yra reali tikimybė, jog 14% absolventų, kurie teigia, jog nesirinktų šios specialybės, suvokia, jog paš aukimo stoka nukreipė juos ne ta linkme.

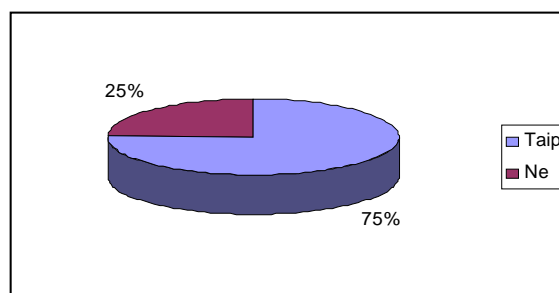

28 pav. Socialinio pedagogo specialybės pasirinkimo galimybės, %.

Kad studentai, įsidarbinę pagal specialybę, nenusiviltų, būtina plačiau šviesti studentus apie jų pasirenkamą specialybę arba suteikti galimybę nors iš šalies stebėti socialinio pedagogo veiklą, perimti Vokietijos patirtį, kur jaunas žmogus pirmiausia pabando dirbti, o tik tada renkasi socialinio pedagogo specialybę.

2.6. Publikavimo klausimas

Kadangi Socialinės gerovės ir negalės fakultetas dar neturi stiprių tradicijų, kurios padėtų sulaukti iš baigusių studentų grįžtamojo ryšio, todėl manome, kad šis tyrimas galėtų būti publikuojamas ir tai padėtų būsimiems fakulteto studentams lengviau apsispręsti besirenkant fakultetą ar specialybę, o dėstytojams sužinoti savo studentų nuomones ir vertinimus.

29 pav. Publikavimas, %

Ne visi absolventai sutinka, kad jų anketoje nurodyta informacija būtų publikuojama. Toks nesutikimo procentas rodo, kad šiais laikais žmonės dar nėra pasiruošę viešai išreikšti savo nuomonę ir nebijoti reakcijos. Kadangi sulaukėme tokių netikėtų rezultatų, tai publikavimo klausimas dar bus svarstomas pakartotinai.

2.7. Linkėjimai būsimiems studentams ir buvusiems dėstytojams

Kiekybiniui tyrimui šie palinkėjimai nėra labai reikšmingi, nes rizikuojama nukrypti į kokybinį tyrimą, bet, kaip jau minėjome, geri, nuoširdūs palinkėjimai dėstytojams, rodo nenutrūkstamą ryšį tarp dėstytojo ir studento, o tai iš dalies kalba apie studijų programos kokybę. Linkėjimai studentams labai negausūs, grupuoti juos netikslinga. Tokie rezultatai negalėjo būti numatyti tyrimo pradžioje.

Linkėjimai dėstytojams labai įvairūs. Daugelis respondentų neparašė jokių linkėjimų arba nenorėjo nieko palinkėti. Rezultatus grupuoti ar taikyti content analizės metodą yra sudėtinga. Sukūrėme savo grupavimo sistemą, kadangi, pasak Kardelio (2005), darant turinio analizę galima pasinaudoti jau žinoma grupavimo sistema arba sukurti savo. Iš analizavus rezultatus, kaip ir tikėjomės, pasirodė, kad suskirstyti juo įmanoma į 3 dideles kategorijas: asmeninės savybės ir profesinės savybės ir jokių palinkėjimų.

28 absolventų linkėjimai orientuoti į asmeninę sferą: linkima sėkmės, sveikatos, kantrybės, supratingumo, geros nuotaikos, tolerancijos, ištvermės ir pan. 26 respondentai savo palinkėjimus orientuoja į profesinę sritį. Linkima: profesinio tobulėjimo, dėmesingumo studentams, lankstumo, profesionalumo. 47 absolventai nenori nieko palinkėti savo buvusiems dėstytojams.

Geros emocijos ir nuoširdūs palinkėjimai šiuo atveju rodo, kad absolventai neturi priekaištų savo buvusiems dėstytojams, o tai byloja apie pasirinktos studijų programos kokybę.

Iš vados

I. Hipotezė, kad socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos kokybė įtakojo sėkmingą tolimesnę socialinių pedagogų profesinę veiklą iš dalies pasitvirtino

1. Socialiniais pedagogais šiandien dirba mažiau nei pusė apklaustųjų, bet didžioji dalis respondentų sėkmingai dirba srityse, kur reikalingas aukštasis universitetinis išsilavinimas.

2. Respondentus tenkina jų profesinė veikla tiek atlygio tiek savirealizacijos požiūriu, nors akcentuojamas geresnės padėties noras. Norima, kad atlygis už darbą atitiktų jų poreikius, todėl dalis keistų savo darbo vietą, jei pasiūlytų didesnę atlyginimą.

3. Tiriamieji rūpinasi kvalifikacijos kėlimu nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos. Suvokiama, jog atlyginimas priklauso nuo kvalifikacijos, ir tai įtakoja absolventų ateities planus.

II. Hipotezė, kad socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programos absolventai (2001-2005) pozityviai vertina socialinės pedagogikos neakivaizdinių studijų programą pasitvirtino tik iš dalies. Sunku daryti vienareikšmiškas išvadas, kadangi kai kuriuose momentuose respondentų vienos ar kitos pozicijos pasiskirsto panašiai. Įtakos galėjo turėti ir per mažas tyrimo imtis.

1. Socialinio pedagogo diplomai vienaip ar kitaip įtakoja tolimesnę respondentų profesinę veiklą. Nuomonė, kad neakivaizdinių studijų diplomai neprilygsta dieninių studijų diplomui įsidarbinant ar keičiant darbovietę, nepasitvirtino.

2. Tiriamieji sutinka, kad studijos yra ne tik profesinėje veikloje reikalingos žinios, bet ir asmenybės tobulėjimas.

3. Nedirbantys socialiniais pedagogais respondentai nesigaili savo pasirinkimo ir mano, kad visas įgytas žinias įmanoma realiai panaudoti. Dirbantys socialiniais pedagogais tiriamieji jaučia žinių stygių.

4. Dirbantys ne pagal specialybę respondentai baigę studijas nejaučia pranašumų prieš žemesnės kvalifikacijos kolegas, o dirbantys pagal specialybę labiau savimi pasitiki ir jaučia didesnę pasitikėjimą savo kolegų tarpe.

5. Dėstytojų darbas respondentus tenkina, nors ir kai kuriuos jų pasiūlymus reikėtų atkreipti dėmesį tobulinant studijų programos kokybę.

6. Tiriamieji teigia, jog beveik visi moduliai studijų programoje buvo reikalingi, nors pažymi ir atsisakytinų modulių.

7. Tiriamųjų nuomone, praktikai yra skiriama pakankamai dėmesio ir daugumai visos praktikos buvo įdomios ir vertingos.

8. Esant galimybei ne visi tiriamieji pasirinktų Šiaulių universitetą savo studijoms, ir ne visi rinktųsi studijuoti tą pačią specialybę.

Naudota literatūra

1. Alifanovienė, D., Baranauskienė, I., Morozova, G., Nemeikšienė, V., Radzevičienė, L.(2005). Socialinių pedagogų praktikos. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
2. Aukštojo mokslo studijų kokybės užtikrinimas Bolonijos proceso kontekste. (2006), 16 (350).
3. Balsys, A. (2007). *Neakivaizdininkai – nusikaltėliai ar nuskriaustieji?*
http://svietimas.zebra.lt//era_straipsniai.php?st=view&msg_id=1420 (žiūrėta: 2007 01 20).
4. Bartuševičienė, V., Butkienė, J.(2006). Bolonijos propaguotojų grupės narės.
<http://mokslasplius.lt/mokslo-lietuva/node/95>(žiūrėta: 2007 04 12).
5. Duotaitė, I. (2006). *Socialiniai pedagogai piktinasi „priespauda“*.
<http://www.info.lt/index.php?page=naujienos&view=naujiena&id=88372> (žiūrėta:2007 01 20).
6. Europos Sąjungos Socrates programos koordinavimo paramos fondas. (2006). *Bolonijos procesas*-Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimas. Mažeikiai.
7. Informacinės visuomenės plėtros komitetas.(2006). Valstybinė distancinio švietimo plėtros programa. http://3.lrs.lt/pls?inter?ivpk-print.doc_view?key=160669 (žiūrėta: 2007 01 30).
8. Ivanauskienė, V., Varžinskienė, L.(2006). Socialinių darbuotojų kompetencija ir *nuolatinis mokymasis*. www.vdu.lt/alearming2003/%20Dalis/LT/Ivanauskiene_lt_kalb_1.doc (žiūrėta:2006 09 21).
9. Jarvis, P. (2001). *Mokymosi paradoksai*. Kaunas: VDU.
10. Jovaiša, L.(2001). *Ugdymo mokslas ir praktika*. Vilnius:AGORA.
11. Kaffemanienė, I. (2006). Negalės ir socialinės gerovės tyrimų metodologiniai aspektai. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
12. Kardelis, K. (2005). Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Šiauliai: Lucilijus.
13. Knowles, M.S. (1980). *Modern Practice of adult Education. From Pedagogy to Andragogy*. Cambrige Adult Education.
14. Krikščiūnienė, G. (2006). Studijų kokybės: praktikų turinio ir organizavimo analizė.
<http://www.su.lt/article/articleview/1292/1/190/> (žiūrėta: 2007 02 15).
15. Kučinskas, V., Kučinskienė, R. (2000). *Socialinis darbas švietimo sistemoje*. Klaipėda: KU.

16. Kučinskienė, R., Kučinskas, V. (2005). Studijų kokybės sistemos kūrimas ir valdymas. *Acta pedagogica Vilnesia*, 14, 187-197. Vilnius: VU leidykla.
17. Kučinskienė, R. (2003). Karjeros rinkimosi racionalumo metodologinis pagrindimas. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 25, 147-148.
18. Kviesskienė, G. (2005). Socialiniai pedagogai piktinasi mažiausiu atlyginimu tarp pedagogų. <http://www.delfi.lt/archive/print.php?idž7466399> (žiūrėta: 2006 09 12).
19. Laužackas, R. (2003). Studijų kokybės užtikrinimo sistemos modeliavimas pasaulinės patirties kontekste. Pratarė. Vilnius: VDU.
20. Leliūgienė, I. (2002). Socialinio pedagogo (darbuotojo) žinynas. Kaunas: Technologija.
21. Leonavičius, V. (2004). Socializacija ir jos vaidmuo visuomenėje. *Sociologija*. Kaunas: VDU leidykla.
22. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija. (2006). Studijų kokybe nesuinteresuoti nei dėstytojai, nei studentai. <http://www.lrt.lt/news.php?srid=2838146&id=2890594>. (žiūrėta: 2007 04 02).
23. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymas. (2006). http://skelbimas.lt/istatymai/socialiniu_paslaugu_istatymas.htm. (žiūrėta: 2007 04 12).
24. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas. (2000). Dėl nuosekliųjų studijų formų aprašų patvirtinimo http://www.skvc.lt/old/wwwskvc/nuosekl_stud_formu_aprasai.htm (žiūrėta: 2007 04 12)
25. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas. (2001). *Socialinio pedagogo pareiginė instrukcija*. http://www3lrs.lt/pls/inter2/docpaieska.showdoc_e?p-id=161532 (žiūrėta: 2007 04 05).
26. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. (1991). <http://www.lps.vu.lt/index.php?id=pedagogie&doc=04> (žiūrėta: 2007 04 12).
27. Lietuvos švietimas 2002. (2002). *Darbingo amžiaus gyventojų mokymasis* 126-127. Vilnius.
28. Lietuvos švietimo koncepcija. (1992). <http://www.smm.lt/old/teisineinformacija/koncepcija2htm> (žiūrėta: 2007 04 12).
29. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2007). *Klausimai*. http://www.noriu-sportuoju.smm.lt/it/klausimai/index.htm?action=view&kls_id=418&page=60 (žiūrėta: 2007 04 15).
30. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija. (2007). <http://www.lssa.smm.lt> (žiūrėta: 2007 04 12).

31. Liukinevičienė, L. (2003). *Regioninis universitetas :studijos ir karjera*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
32. Mackonytė, O. (2006). Diplomas be žinių?
file://C:\WINDOWS\desktop\mokslai\Diplomas%20be%20Žinių.htm (žiūrėta: 2007 03 30).
33. Priėmimas į tęstines bakalauro studijas. (2007).
<http://projects.5ci.lt/socpedagogika/index.asp?DL=L&TopicID=184> (žiūrėta: 2007 04 12).
34. Pukelis, K., Pilevičienė, N. (2004). Studijų kokybė: studijų rezultatų paradigma. Vilnius. Aukštojo mokslo kokybė, 1, 97-107. Vilnius: VDU.
35. Rutkauskienė, D. (2003). *Nuotolinis mokymas*. Kaunas: TECHNOLOGIJA.
36. Savickienė, I., Pukelis, K. (2004). Institucinis studijų kokybės vertinimas: dimencijos, kriterijai ir rodikliai. Aukštojo mokslo kokybė, 1, 27-37. Vilnius: VDU.
37. Skriauskaitė, E. (2006). Socialinių pedagogų Lietuvoje poreikis turėtų išaugti
<http://projects.5ci.lt/socpedagogika/index.asp?TopicID=96&DL=ArticleID=2556> (žiūrėta: 2006 10 12).
38. Socialinio pedagogo kvalifikaciniai reikalavimai. (2001).
www.vpu.lt/soc.pedagogika/file/kvalifikaciniai_reikalavimai_soc_pedag.doc (žiūrėta: 2006 10 12).
39. Socialinio pedagogo vertybinės nuostatos. (2001).
www.smm.lt/old/reformas/file/2003_PAREIG_INSTUC.doc (žiūrėta: 2007 01 15).
40. Socialinių pedagogų etatų steigimo švietimo įstaigose 2001 – 2005 metų programa. (2001). http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/471.htm (žiūrėta: 2006 11 03).
41. Socialinės pedagogikos pagrindinių studijų programa. (2007).
http://www.ku.lt/pf/socialine_pedagogika/. (žiūrėta: 2007 04 12).
42. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. (2007). Aukštųjų mokyklų ir studentų skaičius (2001-2006).
<http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1980&PHPSESSID=b240be7452096cffe260edd5de94d0>. (žiūrėta: 2007 04 10).
43. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Universitetų *studentai*. (2006). <http://db.stat.gov.lt/sips/dialog/Saveshow.asp> (žiūrėta: 2007 04 10).
44. Studijų kokybės vadybos centras. *Centro veikla*. (2006).
<http://www.smf.su.lt//index.php?pId=406&lang=lt>. (žiūrėta: 2007 04 12).

45. Studijų kokybės vertinimo centras (2006). Apie studijų kokybės vertinimo centrą.
<http://www.skvc.lt/?id=0> (žiūrėta: 2007 02 23).
46. Stumbrys, E. Studijų kokybė – *vienas esminių* klausimų švietimo sistemoje (2006).
<http://www.gunsi.lt/failai/1092007955.doc> (žiūrėta: 2007 02 23).
47. Stumbrys, E.(2003). Lietuvos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimas – pirmaeilis dabarties uždavinys. Studijų kokybės užtikrinimo sistemos modeliavimas pasaulinės *patirties kontekste*: konferencijos medžiaga: (p. 10-14) Vilnius: VDU.
48. Stumbrys, E. (2004). Vidinis ir išorinis aukštojo mokslo kokybės užtikrinimas. *Aukštojo mokslo kokybė*, 1, 168-176. Vilnius: VDU.
49. Šalaševičiūtė, R. (2006). Didžiausia problema įgyvendinant vaiko teises – socialinių darbuotojų trūkumas. <http://webmail.zebra.lt/maillox.php?f=INBOX&GETMAIL=1>
(žiūrėta: 2007 02 23).
50. Šimaitis, A. (2006). Švietimo naujienos. *Klausimai-atsakymai*.
www.svietimas.takas.lt/il/klausimai-atsakymai.php?st=3&msgid=23 (žiūrėta: 2007 02 05).
51. Švietimo ir mokslo ministerija. (2006). Bolonijos proceso eiga iki Bergeno ministrų *konferencijos*. http://www.smm.lt/t_bendradarbiavimas/docs/bp/Bolonijos_eiga.doc.
(žiūrėta: 2007 02 22).
52. Tarptautinių žodžių žodynas.(2001).Vilnius: Alma littera.
53. Teresevičienė, M., Gedvilienė, G., Zuzevičiūtė V. (2006). *Andragogika*. Kaunas: VDU.
54. Ušeckienė, L., Ališauskienė, R., Pocevičienė, R. (2004). Suaugusiųjų mokymas(is) užsienyje ir Lietuvoje: problemos ir perspektyvos. *Mokytojų ugdymas*, 3, 42-56. Vilnius
55. Vaitkevičius, J. (1995). Socialinės pedagogikos pagrindai. Vilnius: EGALDA.
56. Valiuškevičiūtė, A., Druskytė, R., Mikutavičienė, I. (2004). Universitetinių studijų kokybės vertinimas: akademinės bendruomenės požiūris. *Aukštojo mokslo kokybė*, 1, 39-45. Vilnius: VDU.
57. Žibėnienė, G. (2006). Studijų programų kokybės vertinimo koncepcija ir ją veikiančys veiksniai www.svietimas.lt/konferencijos/zibeniene.doc (žiūrėta: 2007 04 20).

Summary

The theoretical analysis of the scientific literature and media topicality was carried out in this work. Two hypotheses were set out:

- most of the extramural social pedagogy study programme students positively evaluate study quality at the Siauliai university Faculty of Social wealth and disability studies;
- study quality of Faculty of Social wealth and disability studies had an impact to the successful social pedagogue's further professional socialization.

The quantitative research was carried out with reference to theoretical information. The questionnaire survey method was used in this research. The main aim of the research was to find out the peculiarities of the quality evaluation of extramural Social pedagogy study programme by the former (2001-2005) students.

The empirical part of the work compound of the selected study programme quality valuation and the question of the professional socialization which is one of the main indicators describing study quality in this programme.

The main conclusions of the empirical research:

1. Social pedagogy graduates successfully socialized in the labour market. Although part of them worked not accordance the specialty or in the field where higher education diploma is not necessary.
2. Investigative felt satisfaction with their professional activity. Self-realization at work was their priority.
3. The diploma of the social pedagogy influenced graduate's career development, gave some knowledge or positively influenced the alteration of their personality. These are the main reasons why graduates positively evaluate their studies emphasizing the importance of lectures, benefits of internship and other aspects.

Main concepts: adult education, study quality, evaluation of study quality, socialization, professional socialization, self-realization .

PRIEDAI